

наша свабода

№41(128) ВYДAEЦЦА 3 25 ЛYТАГА 2000 ГОДА

16 КРАСАВІКА

2001 года

ПАНЯДЗЕЛАК

Адрас: 220123,
г.Мінск, а/я 103

E-mail:

NPSvaboda@irex.minsk.by
http://www.svaboda.com

КОШТ СВАБОДНЫ

ПАДПІСКА

НА НАШУ СВАБОДУ!

Каб не шукаць кожную раніцу
нашу газету ў шапіках,
падпішыся на яе цяпер!
Падпіска на НАШУ СВАБОДУ
магчымая праз пошту! У любым
аддзяленні сувязі патрабуйце
падпісны каталог з індэксам
НАШАЙ СВАБОДЫ.

Наш падпісны індэкс –

63478

КДБ заняўся дэпартацыяй

13 красавіка пасля допыту ў мінскім КДБ з Беларусі быў дэпартаваны прадстаўнік Беларускага цэнтра Чэшскай фундацыі «Чалавек у нядолі» Міхал Плавец. У адмысловай заяве Цэнтра інфармацыі і грамадскіх сувязяў КДБ Беларусі даводзіцца, што ён «неаднаразова ўдзельнічаў у несанкцыянаваных масавых акцыях, якія суправаджаліся парушэннямі грамадскага парадку» (аднак гэта было ў якасці карэспандэнта чэшскіх газет «Млада Фронта» і «Рэспект»). Да ўсяго М.Плавцу анулявалі беларускую візу з дазвалам на часовае пражыванне ў Беларусі, а таксама забаранілі цягам 5 гадоў уязджаць у краіну. М.Плавец кажа, што беларускія спецслужбы вымагалі ад яго падпісаць дакумент аб прызнанні сваёй віны, але ён гэтага не зрабіў.

Беларускі цэнтр Чэшскае фундацыі «Чалавек у нядолі» быў закладзены ў Празе ў 1998 годзе. З красавіка 2000 года ў Мінску працавала прадстаўніцтва Цэнтра. Мэтаю Беларускага цэнтра ёсць падтрымка беларускага дэмакратычнага руху, незяржаўных арганізацый і незалежных журналістаў. У тым ліку арганізацыя аказвала дапамогу беларускім студэнтам, адлічаным з ВНУ па палітычных матывах, у іхняй вучобе ў Чэхіі.

Ужо маецца рэакцыя чэшскага боку. Як заявіў прэс-сакратар чэшскага Міністэрства замежных спраў Алеш Мінішаль, «дэпартацыя чэшскага грамадзяніна, прадстаўніка арганізацыі «Чалавек у нядолі», расцэнюецца намі як антыдэмакратычны крок». Паводле ягоных словаў, перад восеньскімі прэзідэнцкімі выбарамі «Лукашэнка яшчэ раз паказаў сваё дыктатарскія манеры».

Тым часам супрацоўнікі беларускіх спецслужбаў кінуліся шукаць актывіста

Каб перавозіць абсяцэння беларускія грошы, трэба мець дарагія браніраваныя спецфургон

маладзёжнай апазіцыі Ілліу Глыбоўскага, які супрацоўнічаў з «Чалавекам у нядолі». 14-15 красавіка ў гатальным комплексе вытворчага аб'яднання «Белаўта-МАЗ» праходзіў семінар «Студэнцкае кіраванне». Увечары 14 красавіка сюды ў пошуках І.Глыбоўскага ўварваліся міліцыя і супрацоўнікі КДБ. Але нікога не знайшлі. Пазней па дарозе дахаты быў арыштаваны, але потым адпушчаны старшыня Беларускага маладзёжнага інфармацыйнага цэнтра Алесь Міхалевіч, якога збыліталі з І.Глыбоўскім. Увесь учарашні дзень супрацоўнікі спецслужбаў працягвалі пільнаваць будынак, дзе праходзіў студэнцкі семінар.

Алесь КАТОВІЧ

Яшчэ адзін завод банкрутуе

На мяжы банкруцтва знаходзіцца Магілёўскі машынабудаўнічы завод, дзе толькі запазычаныя па зарплатах складае болей 8 мільёнаў рублёў. Знешні доўг прадпрыемства – 300 мільёнаў рублёў. Галоўны крэдытор ММЗ «Белпрамбудбанк» нават звярнуўся ў суд, і паводле ягонага рашэння на заводзе апісана ўсё абсталяванне. Пакуль што кіраўніцтва Магілёўскага машынабудаўнічага завода прыдумала толькі адзін выхад – скарачэнне траціны працоўных.

Кадры радыяцыйнай бяспекі

16 красавіка ў Хойніках на базе палявой станцыі Міжнароднага дзяржаўнага акадэмічнага ўніверсітэта імя А.Д.Сахарова (МДЭУ) пачне працу філіял гэтай навучальнай установы. У ім будуць рыхтавацца і перападрыхтоўвацца кадры па пытаннях радыяцыйнай бяспекі. Слухачамі 10-дзённых курсаў стануць кіраўнікі сярэдняга звяна калгасаў, саўгасаў і іншых сельскагаспадарчых прадпрыемстваў. Спачатку з Хойніцкага, затым з Брагінскага і Нараўлянскага раёнаў.

Лукашэнка – в Зауралье, Иванов – в Минск

Разрешив наконец посетить А. Лукашенку Свердловскую область, Кремль указал тот уровень, который приемлем для него во взаимоотношениях с белорусским союзником

Как известно, серия визитов А.Лукашенку в российские регионы была прервана полтора года назад. Аккурат с появлением В.Путина в качестве наследника первого президента Российской Федерации. С тех пор самого верного своего союзника в мире, коим считается руководитель Беларуси, российское руководство дальше Москвы не пускало. Еще будучи директором ФСБ и секретарем Совета безопасности, В.Путин мог реально ощутить те амбиции, которые проявлял А.Лукашэнка, представляя себя собирателем земель славянских и советских. Поэтому новый хозяин Кремля, довольно четко и последовательно, уже за первый год своего правления сумел охладить неумную энергию А.Лукашэнка, стремившегося побыстрее создать такое единое с Россией государство, в котором бы ужились два субъекта международного права – Республика Беларусь и Российская Федерация. Но такое фантастическое образование кто молча, а кто в слух называют химерой.

Продолжая находиться во внешнеполитической изоляции, руководитель Беларуси имеет ограниченный выбор своих визитов за пределы страны. И его энергия находила выход в многочисленных посещениях субъектов Российской Федерации. Там он представал перед публикой не только гостем, но и председателем Высшего государственного совета белорусско-российского союза. И на этот раз, в уральской столице – Екатеринбурге, А.Лукашэнка по-прежнему будет значиться в качестве председателя госсовета. Пока остается неясным, почему на заседании этого органа, которое состоялось 2 апреля в Москве, не произошла ожидавшаяся

ротация и председателем Высшего госсовета не стал российский президент. Вместо этого поползли слухи о планах создания в российском правительстве министерства по белорусским делам. Говорят, генерировались они из кремлевских кругов.

Представляется любопытным время, на которое выпал нынешний визит А.Лукашэнка на Урал, на котором заканчивается граница Европы. В его отсутствие в Минске будет гостить с рабочим визитом российский министр обороны Сергей Иванов. Несмотря на перемещение из должности секретаря Совета безопасности, он по-прежнему остается, пожалуй, самой близкой к В.Путину и влиятельной фигурой в российском руководстве. На сегодняшний день в белорусском руководстве аналогичным влиянием пользуется государственный секретарь Совета безопасности. Именно на Урале Латыпова возложена задача вывести А.Лукашэнка из изоляции, в которую он сам себя вогнал. Как бы на Урале попасть в Европу. Задача более чем ответственная и, к сожалению, бесперспективная. Свидетельством тому служит раскручиваемая антизападная кампания. Когда все ждут проведения президентских выборов. Так вот эти две влиятельных персоны, профессиональные разведчик и контрразведчик, первым делом встретятся с глазу на глаз. Можно вспомнить, что Сергею Иванову Минск знаком. Здесь он учился на престижных в советские времена Высших курсах КГБ. А Урал Латыпов до прихода на службу к А.Лукашэнка был заместителем начальника этого закрытого учебного заведения. Теперь оно называется Институт наци-

ональной безопасности.

Официальной целью приезда С.Иванова является участие в совместном заседании коллегий министерств обороны союзных государств. Решение о проведении данного мероприятия было принято 2 апреля на заседании Высшего госсовета. А сроки поездки А.Лукашэнка на Урал окончательно были согласованы 9 апреля по телефону с губернатором Свердловской области Эдуардом Росселем. Но за прошедший год административная карта Российской Федерации существенно изменилась. Появились федеральные округа. И теперь, надо полагать, по протоколу А.Лукашэнка придется встретиться не только с губернатором, но и наместником В.Путина на Урале генералом Латышевым. Похоже, именно такой уровень взаимоотношений с Россией определяется для А.Лукашэнка. Ведь многие московские, да и минские политики полагают, что если белорусско-российская интеграция во всех областях будет идти по заданной путинской жесткой схеме, то Беларусь вполне может стать восьмым федеральным округом Российской Федерации. Может быть с какими-то суверенными правами по типу Татарстана.

Общезвестно, что самой продвинутой областью белорусско-российской интеграции является сотрудничество оборонных и других силовых ведомств. В повестке дня предстоящего совместного заседания оборонных ведомств значится обсуждение военной доктрины союзного государства. Очевидно, что она вряд ли будет отличаться от собственно российской военной доктрины.

Окончание на стр.3

Змушаныя апалагеты дэкрэта №8

На прэс-канферэнцыі, прысвечанай уступленню ў дзеянне з 16 красавіка дэкрэта А. Лукашэнка №8 «Аб некаторых захадах па ўдасканаленні парадку атрымання і выкарыстоўвання замежнай бязвыплатнай дапамогі», намесніца дырэктара Дэпартамента па гуманітарнай дапамозе Ія Малкіна спрабавала запэўніць, што дэкрэт не будзе замінаць паступленню гуманітарнай дапамогі ў краіну і не ўзмацніць жорсткасць раней існаваўшых правілаў для яе атрымання.

Адразу ўхіліўшыся ад яе палітычнай ацэнкі, яна заявіла, што з гэтым пытаннем трэба звяртацца да адміністрацыі прэзідэнта. Але на погляд супрацоўнікаў Дэпартамента, калі б дэкрэт быў прыняты не перад прэзідэнцкімі выбарамі, а некалькі гадоў таму, то такога б шуму вакол яго не было. Галоўнае, з ейных словаў, у дэкрэце – замацаванне льготнаў у падаткаабкладанні паступаючай гуманітарнай дапамогі, што раней рабілася «негалосна».

Новае ў ім – рэгістрацыя бязвыплатных грашовых сродкаў, якія трапляюць на нашу тэрыторыю. Раней рэгістраваліся толькі маёмасць і тавары, зараз распрацоўваецца інструкцыя, якая вызначыць парадак рэгістрацыі. Планаецца, што ўсяго 6 чалавек, якія працуюць у Дэпартаменце, змогуць апрацоўваць заявы і неабходныя дакументы 2.000 існуючых грамадскіх арганізацый за 1-2 дні (максімальна 5 дзён), а атрыманыя падпісы А.Лукашэнка зойме не больш за поўдні.

Заканчэнне на стр.3

Абразовая кантрабанда

За першы сёлетні квартал берасцейскія мытнікі затрымалі пры спробе вывазу з краіны 80 абразоў 19-га стагоддзя агульным коштам прыкладна 16 тысяч чалавек. Абразы былі знойдзены ў вагонах цяжкіх маршрутаў Масква—Варшава. Пасажыры-кантрабандысты хавалі іх унутры спальных паліцаў, у прыбіральнях, тамбурах і столях. Увесь каштоўны канфіскават перададзены ў праваслаўныя храмы і берасцейскі музей «Выратаваныя мастацкія каштоўнасці».

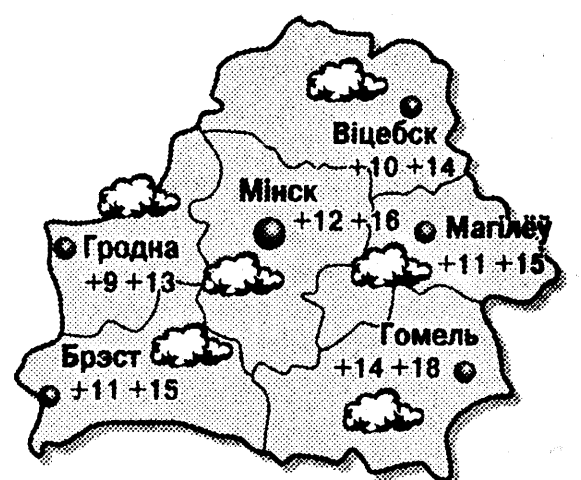
Выстава дасягненняў ВПК

Пад Мінскам плануецца адкрыццё выставы ваенна-прамысловага комплексу Беларусі. Пад выставачны комплекс, дзе будуць паказвацца ўзоры беларускага ўзбраення, будзе адмыслова пераабсталяваны адзін з ваенных гарадкоў, размешчаны на поўнач ад Мінска.

У кампаніі з Кітаем і Расіяй

Служба іміграцыі і натуралізацыі ЗША ўвела ў дачыненні да грамадзянаў Беларусі візавы рэжым пры транзітным перасоўванні праз тэрыторыю гэтай краіны. Разам з Беларуссю ў «чорны» спіс патрапілі таксама Расія і Кітай. Прычыны такога рашэння пакуль не каментуюцца.

НАДВОР'Е

Курс наяўнага долара
на «чорным рынку»

1335

«Белэнерга» з неплацельшчыкамі цырымоніцца не будзе

Са словаў віцэ-прэзідэнта канцэрна «Белэнерга» Яўгена Мішука, канцэрнам у першым квартале 2001 года было выпрацавана 7 мільярдаў кВтг электраэнергіі, што на 8% меней ад аналагічнага перыяду 2000 года, спажыта 9,2 мільярда кВтг — на 3% меней, чымсьці ў першым квартале летась. Цеплаэнергіі за сёлёння першыя тры месяцы было адпушчана 13 мільянаў Гкал, што на 2,2% болей за першыя тры месяцы мінулага года.

Не знікае праблема неплацяжоў. Узровень аплаты за электрычную і цеплавую энергію не перавышае 81,5%, і зараз запазычанасць складае 423,3 мільярды рублёў. Прычым з іх 275 мільярдаў рублёў, ці 65% ад усёй сумы прыпадае на сельгасспажыўцоў. Да 29 мільярдаў рублёў павялічылася запазычанасць прадпрыемстваў і арганізацый бюджэтай сферы. На 1 красавіка яны аплацілі толькі 64% спажытай электраэнергіі. Самы нізкі ўзровень аплаты тут ва ўстановах міністэрства абароны — 33%. Неабходна дадаць, што толькі 40% ад агульнай сумы плацяжоў паступаюць у грашовай форме, астатняе —

бартэр. Напрыклад, такія буйныя заводы, як БМЗ і МТЗ, за мінулы год расплачваліся з «Белэнерга» выключна сваёй прадукцыяй.

Канцэрн штогод павінен Расіі за імпартаваную электраэнергію 60-90 мільянаў долараў, а з 13 красавіка Расія збіралася ўвесці больш жорсткія мытныя правілы, па якіх аплата бартэрам будзе немагчымая. Так што адпаведныя захадзі мусіць прымаць да беларускіх спажыўцоў і «Белэнерга». Каб атрымаць свае грошы, канцэрну і раней даводзілася дзейнічаць радыкальна. На 7 гадзінаў ад энергасістэмы адключаліся БМЗ, а ўвогуле за першыя тры месяцы гэтага года такіх адключэнняў самым розным спажыўцам было каля 1,5 тысячы, а таксама больш за 8 тысяч чаў абмежаванняў паставак энергіі.

Па словах Я.Мішука, такая пазіцыя да неплацельшчыкаў надалей будзе становіцца яшчэ больш жорсткай, бо да канца гэтага года пастаўленая задача дабіцца павышэння ўзроўню аплаты да 100% і як мінімум 70% з іх грашыма.

Алена ЛАБАНАВА

ІНТЭГРАЦЫЯ «Слаўнафта» прапануе новыя праекты

Усе дамоўленасці, дасягнутыя раней паміж Рэспублікай Беларусь і расійскай нафта-газавай кампаніяй «Слаўнафта», выконваюцца: рэканструкцыя Мазырскага нафтаперапрацоўчага заводу ідзе па графіку. Таму ўрад Беларусі і далей будзе падтрымліваць гэтыя працэсы. Пра гэта заявіў А.Лукашэнка, прымаючы кіраўніка ААТ «Слаўнафта» Міхаіла Гуцэрыева.

М.Гуцэрыев у адказ паведаміў, што рэканструкцыя Мазырскага нафтаперапрацоўчага заводу плануецца завершыць на тры месяцы раней тэрміну. А гэта значыць, што хутчэй пачне дзейнічаць комплекс глыбокай перапрацоўкі нафты. Гэта будзе адно з самых дасканалых і магутных прадпрыемстваў не толькі ў СНД, але і ў Еўропе. Кіраўнік «Слаўнафты» адзначаў таксама, што ён прыехаў з новымі праектамі ў галіне перапрацоўкі і здабычы нафты. У 2001 годзе «Слаўнафта» плануе павялічыць здабычу вуглевадароднай сыравіны да 15 мільянаў тонаў. У далейшым штогадовы рост яе аб'ёмаў будзе складаць па 1 мільёну тонаў.

БелаПАН

Чацвёртыя вымярэнцы

Разумныя людзі кажуць, вучаць нас, па-савецку адукаваных, што ёсць чацвёртае вымярэнне. Калі вусень або якая найпрасцейшая казюрка існуюць у адным вымярэнні, сабака — у двух, а чалавек — у трох, дык анёлы амаль што спрэжывуць у чатырох. Бо чацвёртае вымярэнне — гэта час. Калі ён для цябе не існуе, калі табе мінулае, сучаснасць і будучыня ўсяк-абыяк, — лічы, што зрабіўся анёлам.

Я раней гэтага не ведаў і дужа злаваяўся на нашых бюракратаў, бо так свет у нас зараз пабудаваны, што без гэтых кабінетных вычварэнцаў — аніяк. Яны найважнейшыя людзі на свеце: складаюць паперкі і хукаюць на пячаткі. Можна хукнуць праз месяц і бясплатна, а можна хукнуць сёння і за грошы. Можна ўвогуле не хукаць, бо няма настрою. Не баіцца, сабака, ні суда, ні скаргаў, ні праклёнаў, ні дэкрэтаў свайго «прэзідэнта». Сядзіць, «маладой прагмацік», увабраўшы галаву ў плечы, плеш сваю гладзіць і пасміхаецца з тваёй бяды: грошы давай, «масква слязам не верыт». Табе прыпаяе, а яму — усе адно, і час для бюракрата — катэгорыя філасофская, здатная да чароў-

ных пераўтварэнняў. Напрыклад, сёння ты злосны, сварышся, пагражаеш яму міліцыяй і гатовы, здаецца, на месцы забіць, стапаш на пыл гэтую юду, падлогу гемаройную, гэтага чарнільнага слімака, хабарніка, гэты мех з квітаннямі, а праз месяц... Уга! Праз месяц робішся лагодным, салодкім, мяккім і падрыхтаваны да таго, каб табе завінцілі ўсе мазгі на ўсё закруткі. Ты ўжо пахадзіў па начальніках гэтай трасцы і пабачыў, што яны таму і начальнікі, што перасягнулі ў навуцы сваіх вучняў, што такой гідоты яшчэ свет не бачыў. А калі ў смелых думках ты пачынаеш будаваць па гэтай аналогіі ўсю бюракратычную вертыкаль, дык наўсёмі ўяўляеш такога дасканалася вычварэнца, такога Гогу Піцэрскага, што застаецца толькі прасіць Пана Бога ляснуць бліскавіцай у тое кубло і выпаліць яго дашчэнту, каб нават і не смярдзела.

Але ж нічога не бывае проста так. Усякая ўлада — ад Бога, вучаць нас маскоўскія папы. Улада п'якельнага бюракрата даецца нам, мусіць, каб парабіліся анёламі, Яно і праўда, наплой на час і стане лёгка. Выпі літры з два. Перайдзі ў чацвёртае вымярэнне.

Там усё стаіць на месцы, ніхто нікуды не рыпаецца. Там сацыялізм з калгасамі і п'яцігодкамі. Там на стала вечная бульба, гуркі, сала, самагонка і чэрствы нясмачны хлеб. Там успацельны перадавікі, бязногія воіны-інтэрнацыяналісты, пахіленыя хаты, перакуленыя трактары і гразкія вуліцы. Там чырвона-зялёныя пазатычы начальнікі з сінімі насамі і ў чорных «Волгах». Там парторгі, зампаліты, лектары, праграма «Врэмя», палітінфармацыя, суботнікі і сталіца Масква. Там усе маўчаць у шапку, бо баіцца. Там п'юць як коні, бо жыць не хочучь. Успомнілі? Што было, тое і будзе, гавораць нам бюракраты.

А ці праўду яны кажуць?
Аляксандар ДУБРАВІН

Давёў краіну да ручкі

З жыхароў горада Барысава ў добраахвотна-прымусовым парадку збіраюцца грошы на пасяўную. Упершыню за сем гадоў праўлення А.Лукашэнка гэта «высакародная» справа не абыхла нікога, нават бюджэтнікаў.

Абстаўлена ж усё так, быццам людзі выключна па добрай волі аддаюць дзеянны заробак калгасам і саўгасам: па школах, напрыклад, на мінулым тыдні хадзілі спісы, дзе кожны настаўнік павінен быў паставіць за гэта свой подпіс. Толькі чамусьці, каб падштурхнуць настаўнікаў «ахвяраваць» грошы на пасяўную, дырэктары барысаўскіх школ спасылаліся на пастанову Міннаблвыканкама пад №143 ад 28 лютага і на аналагічны загад Барысаўскага гарвыканкама пад №113Р ад 3 сакавіка 2001 года.

А вось работнікаў некаторых прадпрыемстваў горада проста паставілі перад фактам, што іх дзеянны заробак будзе пералічаны на пасяўную, у прыватнасці такая інфармацыя ёсць па СП «Фрэбор» і па «Аўтагідраўзмацняльніку». Па словах старшын Барысаўскай рады БНФ Анатоля Аскеркі, які сам працуе на «Фрэбор», значная частка работнікаў гэтага прадпрыемства адмовілася б аддаваць свае «кроўназаробленыя» дзяржаве.

Не пажадалі ж, напрыклад, добраахвотна развітацца са сваімі грашыма барысаўскія прадпрыемальнікі, якім прызначылі такую ў памеры не менш за 10 тысяч беларускіх рублёў з асобі і ад 10 тысяч да 1 млн. рублёў з кожнай фірмы у залежнасці ад яе даходаў. Такі пачын прадпрыемальнікаў, магчыма, падтрымаюць і таксісты.

Зміцер БУЛАЙ

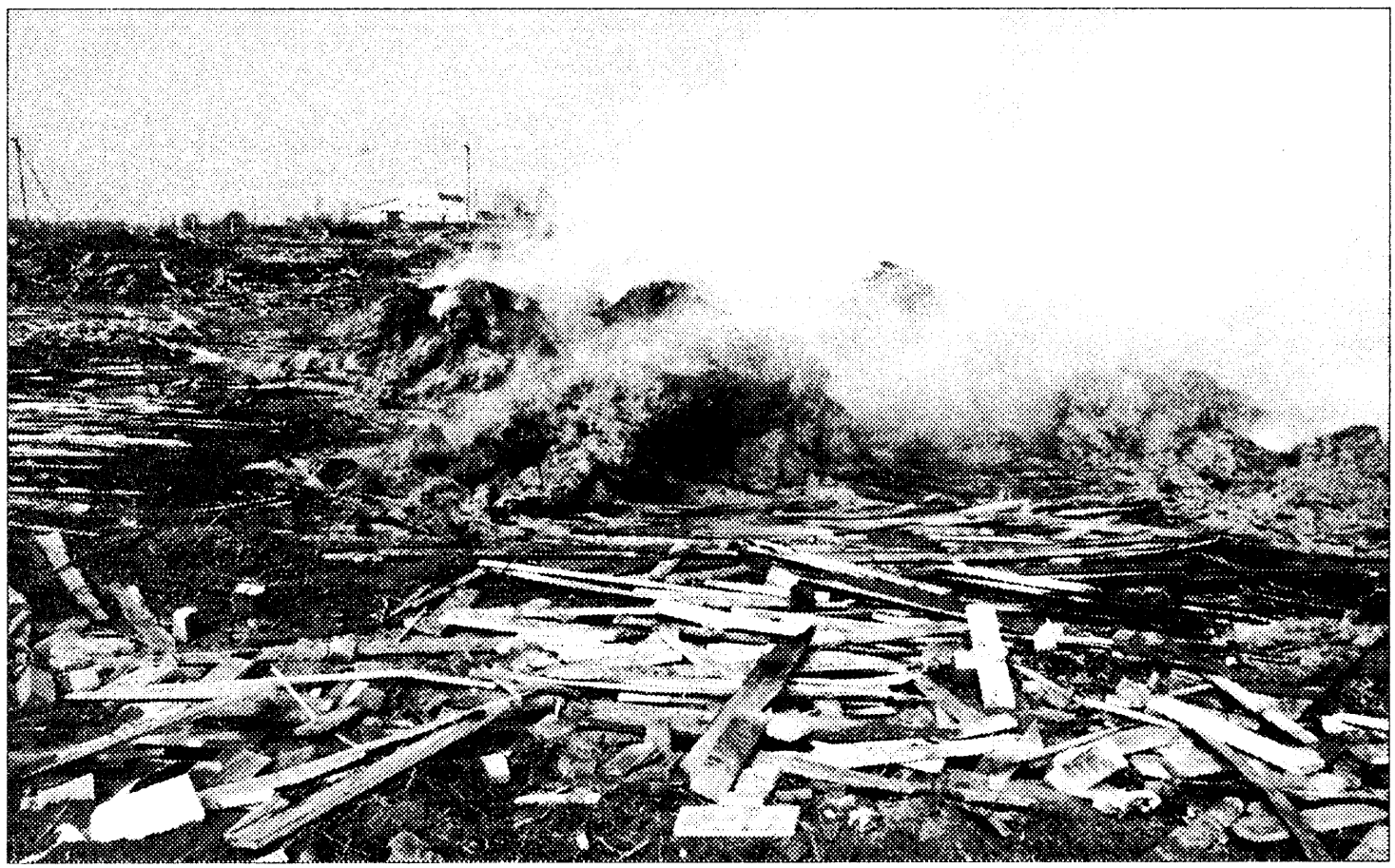
У Мінску пройдуць Брандэнбургскія дні эканомікі

VI Брандэнбургскія дні эканомікі пройдуць у Мінску 26-29 красавіка. Арганізуюць іх Беларуская гандлёва-прамысловая палата і Прамыслова-гандлёвая палата Франкфурта-на-Одэры пры падтрымцы МЗС Беларусі.

Праграма мерапрыемства ўключае правядзенне семінара на тэму «Спрыяльныя стартыя ўмовы для пашырэння вашай дзелавой дзейнасці ў краінах Еўрапейскай супольнасці», які арганізуюць пры садзейнічанні Беларускага саюза інвестараў і «Інвестар Цэнтр Ост-брандэнбург», а таксама кантактна-кааперацыйнай біржы з удзелам беларускіх і нямецкіх суб'ектаў гаспадарання, наведванне прадпрыемстваў па інтэрсах.

БелаПАН

ФОТАФАКТ

Экалагічны падарунак насельніцтву Дзяржынска ад мясцовага лызавозада

Звярынца не будзе

Спыненае фінансаванне экалагічнага праекта «Заалагічны куток» і добраўпарадкаванне паркавай зоны ў раёне форта №5 у вёсцы Гершоны, што месціцца ў 6 кіламетрах ад Брэста. Новая пасяўная высмактала грашовыя сродкі, а выканаўца работ ПМК-55 «Брэстводбуд» прымушаны перакінуць тэхніку на сельгасгаспадарчы аўрал. Стварэнне турыстычна-экскурсійнага аб'екта на плошчы 69,5 гектара адкладаецца на нявызначаны тэрмін.

Спрэчная праблема — ці патрэбен Брэстчыне, дзе ёсць сусветна вядомы запаведнік «Белавежская пушча», уласны запарк — ужо быццам бы пройдзены этап на карысць спраўджвання новай ідэі. Пінскі інстытут «Палесегіправодгас», які займаецца практаваннем аб'ектаў меліярацыі, выканаў раней атрыманае ад аблвыканкама тэхнічнае заданне. З-за эканоміі сродкаў вырашана абмежавацца будаўніцтвам вальераў для аленяў, казуляў і дзікоў, а таксама для часовага ўтрымання траўміраваных птушак. Расліннасць у маляўнічай мясцовасці пакінулі ў натуральным выглядзе. Для зручнасці наведвальнікаў плануецца пракласці пешаходныя сцяжыны і ўпарадкаваць пляж на возеры Чарвянка. У форце ствараецца музейная экспазіцыя артылерыйскай зброі. У комплексе прырода, запарк і музей павінны былі прыцягнуць сюды патак турыстаў, у тым ліку і замежных.

Увесь кошт работ па будаўніцтве звярынца і добраўпарадкаванні паркавай зоны ацэнены ў 250 мільянаў рублёў. За папярэдні год і сёлета выдаткавана толькі 35 мільянаў. Як мінімум, сямігодка спатрэбіцца, каб Брэст займеў свой запарк.

Надзея СВЯТЛІЧНАЯ

СУД

«Брестский курьер» перамог Дзяржкамдрук

Вышэйшы гаспадарчы суд Рэспублікі Беларусь прызнаў несапраўдным папярэджанне Дзяржкамдруку, вынесенае 26 студзеня бягучага года незалежнай газеце «Брестский курьер».

Нагодай для папярэджання стала публікацыя «Каб сталіца ведала», у якой згадвалася дзей-

насць каардынацыйнай рады «Рэгіянальная Беларусь». На думку Дзяржкамдруку, газета, надрукаваўшы артыкул, выступіла ад імя незарэгістраванай у працэсе ўраўнаважанага ўважэння ў Брэстскага аблвыканкама грамадскай арганізацыі, чым парушыла арт.5 Закона аб друку.

ЭКАЛОГІЯ

Брэст — памыйка для адходаў

85 тонаў вадкасці ў 200-літровых металічных і пластыкавых бочках захоўваюцца на складах брэстскай мытні і мытні «Заходні Буг» яшчэ з 1999 года. Нетрывалая тара дала цечу, і з падлогі едкі ручай выплывае за дзверы...

Эксперты Інстытута фізіка-арганічнай хіміі Нацыянальнай Акадэміі навук лабараторным метадам дакладна вызначылі, што змесціва ў бочках іншае, чым занатаванае ў дакументах. А менавіта: замест арганічнага растваральніка «Ammonethan» нямецкай вытворчасці, вадкасць змешаная са спірту, вады і аміяку. Гэта ніякім чынам нягоднае для якой-небудзь прамысловай вытворчасці рэчыва. Яго вывозілі з іншай краіны (эксперты называюць Германію, Польшчу і Чэхію), каб выліць дзе-небудзь на Беларусь.

Цікава, што менавіта праваахоўныя органы Нямеччыны паведамілі першымі ў Інтэрпол дадзеныя аб існаванні нелегальнай транспарціроўкі хімічных адходаў за свае ўсходнія межы. Расія адрагавала на гэта ў траўні 1999 года, калі быў забаронены ўвоз 136 бочак фальшывага растваральніка з Чэхіі ў Калінінградскую вобласць. І хаця на Беларусі валодаў такой інфармацыяй, брэстскае ААТ «Кварт плюс» бесперашкодна працягвала «забяспечваць» 5 прыватных прадпрыемстваў Мінска падобным рэчывам «Ammonethan».

Мікола НЯЗЛОМНЫ

Для «МакДональдса» Брэст непрыступны

Няўдалай апынулася спроба мінскага прадстаўніцтва знакамітай фірмы гамбургераў пашырыць геаграфію сваіх паслугаў да заходніх межаў Беларусі. Як адзін з прэтэндэнтаў на пусты цыпер будынак былога піўнога рэстарана «Белая вежа» плошчай у 1.000 квадратных метраў у цэнтральнай частцы Брэста «МакДональдс» не змог раскашэліцца на 200 мільянаў рублёў. Нікога іншага

такі дарагі аб'ект таксама не цікавіць.

Між тым, сітуацыя «сам не гам і другому не дам» створаная дзяржаўнымі банкірамі. 110-ы брэстскі філіял АСБ «Беларусбанка» пралічыўся з гарантыямі пад валютныя крэдыты ранейшым гаспадарам і ўрэшце атрымаў ад неплацежаздольных банкрутаў адзіную закладную маёмасць — гэты самы будынак.

Галіна БАРАВАЯ

СУПРАЦОЎНІЦТВА

Не вер, калі дзеляць «па-брацку»

Як мыльны пухір лопнулі спадзяванні берасцейскага чынавенства на інтэграцыйнае супрацоўніцтва з Варонежскай вобласцю. Расіяне адмовіліся прымаць вахтавыя брыгады механізатараў з Палесся, а ўсе ранейшыя дамоўленасці скасавалі, палічыўшы іх рэкламнай спекуляцыяй у выбарчай кампаніі былога губернатара.

Яшчэ 10 траўня 2000 года ў Брэсце сустракаліся старшыня аблвыканкама Васіль Далгалёў і старшыня ўрада Варонежскай вобласці Аляксандр Сысоеў. Дамаўляліся на пэўнае асваенне 15 тысячаў гектараў чарназёму пад вырошчванне зерневых культур у маланаселеным Панінскім раёне. Стартваў капітал мусіў быць з так званага саюзнага бюджэту, а затым — ад абарачэння прадукцыі. У прыватнасці, увесць фураж паступае

на свінакомплекс саўгаса-камбіната «Белавежскі», а расійскую долю ён кампенсуе пастаўкамі мяса.

Дырэктар «Белавежскага» Уладзімір Макаравіч наракае, што расіяне хлусілі раней, ашукваюць і цяпер. Для 72-тысячнага пагалоўя свіней усё завозіцца з Расіі: збожжа, рыбная мука, фасфаты і г.д. «Мы ім плацім, — сцвярджае У.Макаравіч, — яны дыктуюць цэны на мяса. А набыўшы яго, вязуць гатовую прадукцыю: сасіскі, каўбасы, паштэты. Прадаюць, канечне, утвая даражэй».

У мінулым годзе саўгас-камбінат хоць і прадаў 9 тысячаў тонаў свініны, але застаўся ў стратах. Фінансавыя саступкі дзеля лозунгаў «інтэграцыі» абярнуліся шматмільённымі даўгамі.

Галіна БАРАВАЯ

Са справы Завадскага зніклі два тамы дакументаў

Так сцвярджаюць у лісце да грамадскасці следчыя

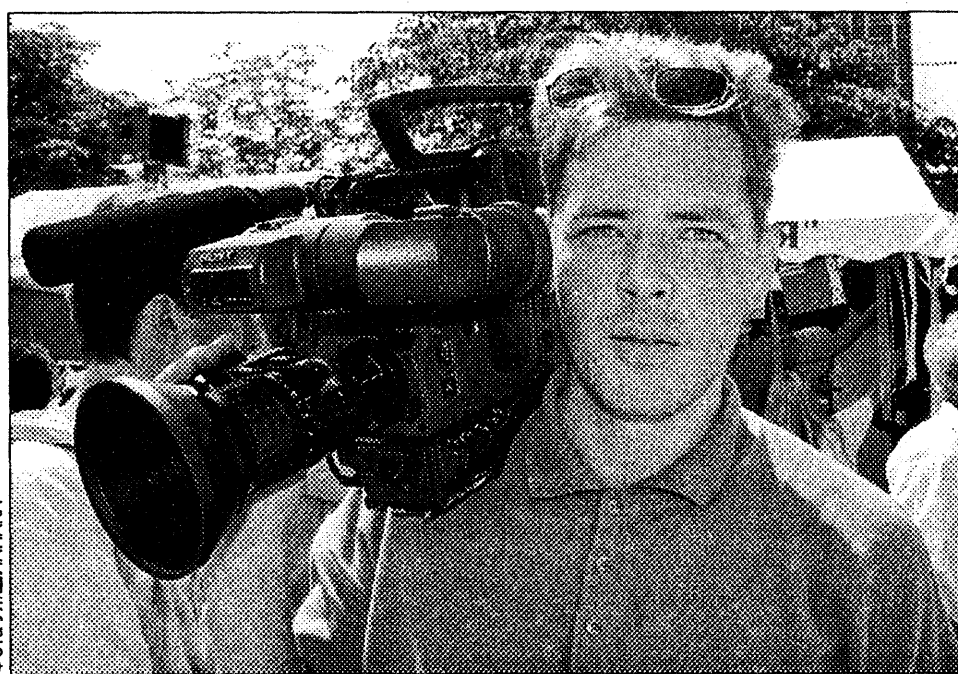
Кіраўнік праваабарончай арганізацыі «Правая дапамога насельніцтву» Алег Волчак атрымаў ліст, аўтары якога называюць сябе следчымі ў справе зніклых аператара ОРТ Зміцера Завадскага. Яны просяць сваёго былога калегу ага-лосіць звесткі, «цікавыя для грамадскасці». У лісце паведамляецца, што з матэрыялаў следства, раней сабраных следчымі, некуды зніклі «два тамы дакументаў».

Паводле невядомых аўтараў, гэта некалькі звязанае са зменай кіраўніцтва рэспубліканскай пракуратуры, якую пасля Алега Бажэлі ўзначаліў Віктар Шэйман. Таксама ў лісце сцвярджаецца, што міністр Уладзімір Навумаў, якому Аляксандр Лукашэнка даручыў каардынаваць працу следчых розных ведамстваў, «у расследаванні не ўмешваўся», а «ўсё ўказанні следчым ідуць з пракуратуры». Адтуль ужо прыйшоў загад завершыць расследаванне як найхутчэй – да канца красавіка. Між тым, аўтары мяркуюць, што абвінавачанні ў справе Завадскага могуць мець дачыненне да справы Юрыя Захаранкі і Віктара Ганчара, аднак у спешцы яны не маюць магчымасці правесці гэтыя версіі.

Далей ананісныя аўтары ліста падрабязна распавядаюць пра тое, што ім вядома аб знікненні Зміцера Завадскага, а таксама як ідзе далей расследаванне гэтай справы. Восем вытрымкі з ліста, якія тычацца магчымага ўдзелу ў справе былога спецагента і сябра прафашыстоўскай арганізацыі РНЕ Валерыя Ігнатова, ды ягоных падзельнікаў.

«07.07.2000 г. Савушкін, Ігнатова і Малік у аэрапорце «Мінск-2» здзейснілі выкраданне Завадскага. Перад гэтым вялі працяглае назіранне за домам, дзе жыў Завадскі. Суседзі неаднаразова бачылі аўтамабіль Ігнатова, які стаў ля пад'езда. Абвінавачваецца па гэтым эпізодзе таксама па арт. 123 ч. 2. У той жа дзень усе чацвёра з'ехалі ў Чачню.

Ігнатова і Гуз былі ўстаноўлены супрацоўнікамі міліцыі пасля эпізода 22.03.00 г., калі адзін з суседзяў запамінуў нумар аўтамашыны, якая на працягу 3-х дзён стаяла ля дома, дзе было здзейсненае забойства 5 азербайджанцаў. Высветлілася, што дадзеную аўтамашыну за тыдзень

Фота Ю. ШПАКА

да злачынства набыў Ігнатова. Былі ўстаноўлены яго сувязі. Доўгі час ён знаходзіўся ў росшуку і быў затрыманы 03.08.2000 г. на сваёй аўтамашыне «Фольксваген» разам з Гузам. У адносінах да іх было здзейсненае спачатку прэвентывнае затрыманне. Праз 3 тыдні былі прэвентывна затрыманы таксама Савушкін, Малік, якія пасля вяртання з Чачні ад следства не схаваўся, а таксама Разазэвіч Максім і Кабзар Антон, у далейшым выпушчаны на волю з-за недаказнасці іх віны.

Па Завадскім было ўстаноўлена, што рухаліся яны пасля яго выкрадання ў аэрапорце па Маскоўскай шашы, і меркавалася, што на гэтым напрамку і было пахаванне цела, калі той быў забіты. У аўтамашыне Ігнатова была знойдзена лапата. Па невялікіх кроплях крыві, якія меліся на ёй, была праведзена геномная экспертыза, якая ўстанавіла, што кроў належыць менавіта Завадскаму. Для параўнання аналізу выкарыстоўвалася шапка, якая належала Завадскаму, а таксама кроў яго бацькоў.

Па некаторых эпізодах віна абвінавачваемых даказваецца правядзеннем адрэлагічнай (па азербайджанцах) і геномнай (па Завадскім) экспертызаў.

У дадзены момант ад кіраўніцтва паступіла ўказанне аб хутчэйшым заканчэнні справы. Кіраўнік аператывна-следчай групы Навумаў сам у ход следства ўмешваецца не жадае, указанне ідзе ад кіраўніцтва пракуратуры. Перашкодаў у следстве ніхто не чыніць, абмяжоўваючыся толькі ў тэрмінах расследавання, хаця ўсё добра разумеюць, што справа на дадзены момант «сырая» (такія складаныя справы за такі кароткі тэрмін не рассле-

дуюцца), і ў судзе могуць узнікнуць праблемы. Да таго ж, раз праводзіцца работа па выяўленні новых эпізодаў, у якіх задзейнічаны абвінавачваемыя. Практычна па кожным з эпізодаў удзельнік злачынства не ўстаноўлены. Канчатковае кола абвінавачваемых па ўсіх эпізодах да канца не вызначана. Таксама мы не выключаем, што дадзена злачынства група мае адносіны не толькі да выкрадання Грачова і Завадскага, але і да іншых палітычных злачынстваў, у тым ліку і да знікнення Захаранкі і Ганчара.

Абвінавачваемыя паводзяць сябе нахабна. Ігнатова на допыты хадзіць адмаўляецца (яго носяць на насілах), пры гэтым ён скандзіруе «Да здравствуе прэзідэнт!», паводзіць сябе абуральна, следчых, якія прыходзяць да яго, усяляк абражае. Як і трое іншых абвінавачваемых, адмаўляецца прымаць удзел у якіх-небудзь следчых дзеяннях. Гаворыць, што

не сумняваецца ў сваім хуткім вызваленні, пагражае выразаць семі следчых. З яго словаў можна зразумець, што ён паінфармаваны і аб складзе групы, і аб асобах следчых, іх воб-разе жыцця.

У склад следчай групы ўваходзяць пракурор аддзела і следчы Беларускай транспартнай пракуратуры (расследуюць эпізод з Завадскім), пракурор аддзела Беларускай ваеннай пракуратуры Мінска, 2 следчыя СК МУС, следчы Мінскай абласной пракуратуры, следчы пракуратуры РБ з следчага аддзела па аргзаключнасці і карупцыі пракуратуры РБ. Кожны займаецца сваім эпізодам і дакладвае толькі кіраўніку следчай групы, нам.начальніка следчага аддзела па барацьбе з аргзаключнасцю і карупцыяй пракуратуры РБ. У апошні час паміж следчымі МУС і пракуратуры, з аднаго боку, і КДБ РБ, з іншага – назіраецца рознагалоссе, кожны спрабуе самастойна атрымаць інфармацыю, якой практычна не дзяліцца».

Былі следчы пракуратуры Алег Волчак сцвярджае, што яму, скарыстаўшыся старым знаёмствам з гэтай установай, удалося правесці некаторыя са згаданых фактаў. Яны пацвердзіліся. У выніку сп.Волчак давае атрыманай інфармацыі, як ён сцвярджае, на 95%. На ягоную думку, гэтыя звесткі дапамогуць грамадскасці мець пэўнае меркаванне як пра справу знікнення аператара ОРТ Зміцера Завадскага, гэтак і пра ўдзел у гэтай справе беларускіх уладаў.

Алег ГРУЗДЗІЛОВІЧ

Аэрапорт «Мінск-2». Тут быў выкрадзены аператар Дэміцер Завадскі

Змушаныя апалагеты дэкрэта №8

Заканчэнне.
Пачатак на стар.1

Аднак грамадскія арганізацыі скардзяцца, што рэгіянальных адгалінаванняў Дэпартаменту па краіне няма, і ім давадзецца з усёй Беларусі з'язджацца ў Мінск, таму ўзнікнуць вялікія чэргі, і тэрмін атрымання дазволу на карыстанне гуманітарнай дапамогай можа расцягнуцца не-маведама на колькі.

Закранушы тэму стаўлення грамадскіх арганізацый да дэкрэта, намесніца Віктара Кучынскага сказала, што аб падрыхтоўцы гэтага дакумента іх папярэдзілі загадзя. Дэпартамент тады запэўніў, што «будзе адстойваць інтарэсы грамадскіх арганізацый». Але ўжо праз хвіліну Ія Малкіна сказала, што Дэпартамент – найперш дзяржаўны орган, таму павінен выконваць у першую чаргу волю дзяржавы, да таго ж, калі А.Лукашэнка падпісаў гэты дэкрэт, то значыць адмяняць яго ён не будзе.

Напрыканцы прэс-канферэнцыі з'явіўся дырэктар Дэпартаменту Віктар Кучынінскі і даволі раздражнёна ўсё за сваёй намесніцай пачаў даводзіць, што

В.Кучынінскі даводзіць пра найлепшыя ўмовы для гуманітарнай дапамогі, створаныя ў Беларусі

гуманітарная дапамога з году ў год расце і, «па меркаванні замежных партнёраў, у Беларусі працаваць прасцей, чымся ў іншых краінах».

А тым часам Палата, дзе па сумяшчальніцтве дэпутатам В.Кучынінскі, ніяк не можа разгледзець праект Закона аб гуманітарнай дзейнасці, які распрацоўваўся цягам трох гадоў. Замест гэтага Лукашэнка проста сачынае дэкрэт, які адразу адназначна асудзілі ў свеце.

Алена ЛАБАНАВА

Дзяржава хавае праблему Чарнобыля ад грамадства

Не маючы рэальных эканамічных магчымасцяў эфектыўна дапамагаць людзям і ахоўваць здароўе нацыі, дзяржава «здымае праблему Чарнобыля і ўсё глыбей хавае яе ад грамадства». Такое меркаванне выказаў БелаПАН прэзідэнт беларускага дабрачыннага фонду «Дзеціам Чарнобыля» Генадзь Грушавы. Ён лічыць мэтазгодным «узнімаць» чарнобыльскую тэму перад Расіяй, якая з'яўляецца правапераемніцай былога Саюза. Аднак, па словах Грушавога, «гэтую праблему на дзяржаўным узроўні ніхто ўзнімаць не збіраецца».

Разам з тым ён адзначыў дапамогу замежных дабрачынных арганізацый у рэалізацыі чарнобыльскага праектаў. Так, паводле звестак Грушавога, за 12 гадоў дзейнасці фонду «Дзеціам Чарнобыля» гуманітарную дапамогу атрымалі больш за 2 мільёны чалавек; звыш 150 тысяч беларускіх дзяцей, якія пацярпелі ад наступстваў катастрофы, змаглі дзякуючы замежным партнёрам прайсці аздараўленне ў розных замежных цэнтрах. Аздараўленне дзяцей у Беларусі, лічыць Грушавы, пакуль не мае сэнсу,

паколькі экалагічная сітуацыя ў краіне не адпавядае міжнародным стандартам рэабілітацыі, а прадукты харчавання небяспечныя для здароўя.

Фонд «Дзеціам Чарнобыля» паставіў у Беларусь медыцынскае абсталяванне, інструментарый і лекі на суму, якая перавышае 160 мільёнаў долараў ЗША, паведаміў Генадзь Грушавы. Кошт аналагічных грузаў, якія прыбылі ў краіну па ініцыятыве фонду, складае каля 500 мільёнаў долараў. Больш за 240 беларускіх урачоў і медысінэраў былі накіраваны на стажыроўку за межы краіны; звыш тысячы дзяцей, якія пакутуюць на анкалагічныя захворванні, прайшлі медыцынскую рэабілітацыю ў замежных клініках.

Кіраўніцтва фонду, па словах Генадзя Грушавога, лічыць вельмі важным ініцыяваць самастойную дзейнасць насельніцтва, якое жыве ў пацярпелых ад радыяцыйнага раёнах. Восем чаму фонд «Дзеціам Чарнобыля» падтрымлівае грамадскія аб'яднанні, якія не толькі просяць дапамогі, але і самі гатовы яе прапанаваць.

Марат ГАРАВЫ, БелаПАН

БНФ рыхтуецца да «Чарнобыльскага шляху»

На чарговым сойме грамадскай арганізацыі БНФ «Адраджэнне» разгледжаны пытанні падрыхтоўкі да прэзідэнцкай выбарчай кампаніі і да «Чарнобыльскага шляху-2001». Па першым пытанню з дакладам выступіў старшыня арганізацыі Віцук Вячорка, 13 красавіка вызвалены пасля 15-сутачнага адміністрацыйнага арышту. Потым адбылася дыскусія аб сітуацыі з прэзідэнтамі на прэзідэнцкіх выбарах, аб пазіцыі прадстаўнікоў БНФ у Каардынацыйнай радзе дэмакратычных сілаў. Паводле словаў Вячоркі, праз месяц старшынства ў КРДС прайойдзе прадстаўнікам БНФ: «І маральнае і палітычнае становішча да канца выканаць пастанову аб тым, што Каардынацыйная рада вызначыцца з адзіным кандыдатам на пасаду прэзідэнта да пачатку збору подпісаў». Падчас дыскусіі былі адхілены заявы некаторых магчымых прэзідэнтаў на прэзідэнцкую пасаду аб тым, што можна збіраць подпісы адначасова за некалькіх дэмакратычных кандыдатаў. На сойме было таксама падкрэслена,

што інфармацыя аб тым, быццам БНФ разглядае магчымасць байкоту прэзідэнцкіх выбараў, не адпавядае рэчаіснасці. Падчас сойма падрыхтаваны заявы і звароты да маючых адбыцца выбараў прэзідэнта, у прыватнасці, зварот да насельніцтва браць удзел у выбарах толькі ў дзень іх правядзення і не ўдзельнічаць у датэрміновым галасаванні.

Падчас сойма была ўхвалена канцэпцыя правядзення мерапрыемстваў у рамках «Чарнобыльскага шляху» ў Мінску, распрацаваная нацыянальным аргкамітэтам па правядзенні мерапрыемства. Прадстаўнікі абласных і некаторых раённых цэнтраў паведамілі аб ходзе падрыхтоўкі мерапрыемстваў на месцах.

Быў прыняты спецыяльны зварот, у якім гаворыцца, што радыяфікацыя пагаднення аб уяўленні адзінай расійска-беларускай валюты, якую ажыццявіла Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу, не мае ніякай юрыдычнай сілы.

БелаПАН

Лукашэнка — в Зауралье, Иванов — в Минск

Разрешиив наконец посетит А. Лукашенко Свердловскую область, Кремль указал тот уровень, который приемлем для него во взаимоотношениях с белорусским союзником

Окончание. Начало на стр.1

Как известно, с приходом В.Путина в Кремль она была обновлена. Основным элементом новой российской военной доктрины стало снижение порога применения ядерного оружия. Не исключено, что полноценная часть так называемого союзного государства, коей является Беларусь, также к этому порогу будет иметь еще большее отношение.

Принято считать, что разные доктрины разрабатываются в аппаратных недрах Советов безопасности Беларуси и России. Так что, на первый взгляд, тот факт, что визит С.Иванова в Минск должен начаться беседой с У.Латыповым,

вроде бы не должен вызывать дополнительных вопросов. Правда, в графике визитов на 16 апреля под вопросом стоит возможная встреча С.Иванова с А.Лукашенко в полдень. Но сам С.Иванов намерен только в 16 часов приземлиться в Магнитогорске. Не совсем понятно в таком случае, кто кого не хочет видеть. Может быть, соратник В.Путина посмотрелся и послушался А.Лукашенко в Москве? Кстати, именно С.Иванову московские источники приписывают инициативу по замене белорусского госсекретаря СБ Виктора Шеймана. Говорят, разведчику С.Иванову хватило двух встреч. Большая психологическая несовместимость у тогдашнего секретаря россий-

ского Совбеза с белорусским коллегой появилась, к примеру, в связи с поведением союзника на мировом рынке оружия. Москву нередко просто «кидали» белорусские союзники. В.Шейман был председателем комиссии по военнотехническому сотрудничеству, в ведении которой находились торговля оружием. Понятно, по чьим приказам производились сделки. Так что с учетом вышеизложенного представляется вероятным, что у С.Иванова с У.Латыповым будет весьма содержательная беседа. В том числе и в отношении складывающейся ситуации вокруг предстоящих президентских выборов в Беларуси. С одной стороны, визит С.Ива-

нова как бы демонстрирует поддержку режиму. С другой, та степень конфиденциальности, с которой С.Иванов намерен провести беседу с У.Латыповым, вызывает подозрительность в намерении связанном с А.Лукашенко окружением. Там полагают, что С.Иванов приехал на разведку после серии визитов в Москву потенциальных кандидатов в президенты Беларуси. Ведь поддержка Кремля нынешней главы государства до сих пор не очевидна.

При всей своей гордости, В.Путин не может игнорировать консолидированную позицию евроатлантических структур в отношении существующего режима в Беларуси.

Роман ЯКОВЛЕВСКИЙ

В Беларуси, на Кубе и в Судане права человека нарушаются одинаково

На специальном «круглом столе» в Комиссии ООН по правам человека в Женеве со свидетельскими показаниями о фактах нарушения прав человека в Белоруссии, на Кубе и в Судане выступили трое видных активистов правозащитного движения.

В обсуждениях приняли участие Владимир Кудинов, непримиримый критик режима Лукашенко и избранный член законного парламента Белоруссии, распущенного в результате неконституционного референдума в 1996 году. Кудинов провел четыре года в белорусских тюрьмах. Через два месяца после своего освобождения он отправился в Женеву, чтобы выступить перед делегатами Комиссии.

Куба стала темой выступления чешского правозащитника Яна Бубеника, который сыграл важную роль в «бархатной революции» у себя в стране и в январе 2001 года 25 дней провел в кубинской тюрьме после встречи с двумя кубинскими диссидентами.

Отец Майкл Перри, внешнеполитический советник Католической конференции США, прилетел в Женеву из Судана, чтобы рассказать о результатах ознакомительной миссии Като-

лической конференции в северных и южных районах этой страны, где свирепствует гражданская война и межрелигиозный конфликт.

Беларусь

Кудинов призвал Комиссию ООН по правам человека и все международное сообщество продолжать осуждать нарушения прав человека, творимые в Белоруссии при режиме Лукашенко.

«Меня приговорили к семи годам лишения свободы на основании полностью сфабрикованных обвинений. Я провел четыре года за решеткой, и меня освободили только в результате очень сильного давления со стороны европейских стран, США и международного общественного мнения», — сказал он.

Коллега Кудинова по парламенту бизнесмен Андрей Климов, арестованный в 1998 году по сфабрикованному обвинению, по-прежнему находится в тюрьме, несмотря на протесты международного сообщества. В прошлом году организация «Международная амнистия» заявила, что она считает Кудинова и Климова «узниками совести».

По словам Кудинова, массовые аресты и задержания продолжаются. В качестве приме-

ра он привел задержание в Минске 500 человек, которые участвовали в демонстрации 25 марта, приуроченной к празднованию белорусского «Дня свободы».

«Сегодня Белоруссия возглавляет список стран мира с наибольшим числом осужденных на 1.000 человек населения», — сказал он. — Все тюрьмы и лагеря в Белоруссии переполнены, вследствие чего заключенные содержатся в ужасных условиях. В среднем на одного заключенного приходится один квадратный метр площади. Пища не отвечает даже минимальным медицинским нормам, широко применяются пытки».

Кудинов обратил внимание на исчезновение ведущих деятелей оппозиции, включая бывшего министра внутренних дел, видных бизнесменов и журналистов, и обвинял власти в том, что они не прилагают никаких реальных усилий для выяснения их судьбы.

Скоро должны быть объявлены новые президентские выборы, и, по словам Кудинова, большинство белорусской общественности настроено против Лукашенко. «Поэтому сейчас ощущается очень сильное давление против всех лидеров оппозиционных партий, против независимых средств массовой

информации и особенно против любых вероятных кандидатов на этот пост», — сказал он.

Куба

Следующий участник обсуждений — Бубеник — напомнил, как он и его коллега Иван Пилип, оба из которых ранее участвовали в борьбе за свободу Чехии, в начале этого года отправились на Кубу, чтобы встретиться с тамошними диссидентами. Два чешских активиста хотели «поделиться надеждой, что в один прекрасный день даже в их стране, если они будут продолжать борьбу, они смогут наслаждаться демократией и свободой».

После встречи с двумя диссидентами Бубеник и Пилип были задержаны «под предлогом проверки наших виз». После семи дней допросов им было предъявлено официальное обвинение по одной из статей кубинского законодательства, связанной с «подстрекательством к восстанию». На Кубе обвиняемому в подобных преступлениях грозит длительный срок лишения свободы или даже смертная казнь.

«Единственной причиной нашего задержания была наша встреча с мирными защитниками демократии», — сказал Бубеник. — Подобным образом кубинские власти пытаются изо-

лировать растущее число диссидентов у себя в стране. В настоящее время они даже прибегают к преследованию иностранцев, желающих вступить в контакты с кубинскими подданными».

«Выдвинутое против нас обвинение несколько раз менялось, но всякий раз это никак не было связано с наличием доказательств. Совершенно ясно, кто решает, виновен человек или нет. Все это находится в руках одного человека», — подчеркнул Бубеник.

«Совершенно ясно, что власти Кубы не в состоянии продемонстрировать свое намерение улучшить ситуацию с правами человека, и, по моему мнению, должны быть осуждены за эти нарушения перед лицом всего международного сообщества», — отметил Бубеник. — Такое осуждение было бы полезным и признало бы заслуги сотен кубинских активистов и политических заключенных, которые, рискуя собственной безопасностью, разоблачают эти нарушения».

Судан

Францисканский священник отец Перри, который только что вернулся из Судана, где находился с ознакомительной миссией по заданию Католической конференции США, заявил, что идущая в этой стране война и

серьезные проблемы рабства, похищения людей и свободы вероисповедания заслуживают пристального внимания международного сообщества.

Участники ознакомительной миссии в лице трех католических епископов встретились с представителями властей в Хартуме, чтобы привлечь их внимание к вопросам свободы вероисповедания.

Перри пояснил, что одна из проблем связана с тем, что церкви не имеют права владеть землей, «а это очень осложняет дело, потому что если вы не владеете землей от своего имени, то вы не можете организовывать публичные встречи на своем частном земельном участке».

«От ряда мусульман-членов гражданского общества мы узнали о том, что их преследовали или подвергали пыткам за то, что они пытались высказывать свое мнение по тому или иному конкретному аспекту действий властей по управлению страной», — сказал Перри.

«Крутлый стол» — часть мероприятия, начатых по инициативе представителей США в Комиссии ООН по правам человека для расширения дебатов по ключевым вопросам.

Уэнди ЛЮБЕТКИН, корреспондент «Вашингтонского файла» в Европе

ГУЛАГ — синоним земного пекла

82 года назад в апреле начали официально действовать советские лагеря уничтожения инакомыслящих

Окончание. Начало в № 40

«Главное управление исправительно-трудовых лагерей и трудовых поселений НКВД СССР» (ГУЛАГ) был организован 10 июля 1934 года. В его ведение передавались все до сих пор существовавшие лагеря союзных республик. В постановлении ЦИК и СНК СССР от 27 октября 1934 года к этому названию было добавлено: «... и мест заключения...», то есть ГУЛАГу были подчинены также и тюрьмы.

В конце 30-х и начале 40-х годов было образовано около полутора десятка специализированных Главных управлений: Дальстрой, Гидрострой, Шоссейных дорог, Железнодорожного строительства, Горной и Металлургической промышленности и др.

Лагерные комплексы были разбросаны по всей стране и не только в глуши, но и в столицах республик. К концу 30-х годов их насчитывалось более 100. В каждом числилось от нескольких тысяч до миллиона и более заключенных. Нередко в отдаленных районах страны количество заключенных лагерного комплекса значительно превышало местное вольное население.

На сегодняшний день выявлено свыше 2.000 объектов ГУЛАГа. Весь Советский Союз был покрыт сетью тюрем и следственных изоляторов НКВД. Как правило, они дислоцировались во всех областных центрах и столицах союзных и автономных республик. В Москве, Ленинграде и Минске находилось свыше десятка тюрем и изоляторов специального назначения. В целом по стране этих карательных учреждений насчитывалось не менее 800—900.

Наличие пересыльных тюрем

и лагерей в Минске, Витебске, Могилеве, Слуцке, Гомеле позволяло держать там одновременно «спецконтингент» не менее 15—20 тысяч человек.

В основном из пересыльных тюрем и лагерей, расположенных на территории Беларуси, этапирование шло в Вологду, Архангельск, Котлас, Киров, Сыктывкар, Куйбышев, Воркута, Красноярск, Норильск, Чита, Якутск, Магадан, Колыма и др.

Перевозка заключенных осуществлялась в товарных вагонах, которые были оборудованы сплошными двухъярусными нарами. Под самым потолком — два густо зарешеченных окошка. В полу было прорезано узкое отверстие — параша. Окно было обито железом, чтобы заключенные не могли расширить его и выброситься на путь, а чтобы укреплялись специальные железные штыри. Вагон был рассчитан на 46 человек, но обычно в него заталкивали по 60 человек и больше.

Во время массовых акций на территории Беларуси эшелоны формировались до 20 вагонов, вмещавших более тысячи заключенных, и затем они следовали по указанным маршрутам вне графика, а путь из Беларуси на Дальний Восток длился до двух месяцев.

В течение всего пути заключенных не выпускали из вагонов. Пищу выдавали, как правило, раз в сутки или реже сухим пайком.

Особенно часто начали уходить на Восток эшелоны после «освободительного похода» 1939 года. Так, 1.580 жителей Вилейской области, осужденных Особым совещанием НКВД СССР 25 декабря 1940 года, были вывезены одним составом. Из них около 60% были этапирова-

ны в КотЛАГ, около 15% — в СибЛАГ, не менее 20% доставлено в АрхангельЛАГ.

Лагерь — это территория, огороженная тремя рядами колючей проволоки. Первый ряд — высотой около метра. Основной, средний ряд, — высотой 3—4 метра. Между рядами колючей проволоки находились контррольные полосы, по углам — четыре вышки. В центре находились помещения: медсанчасть, штрафной изолятор, обнесенный частоклом. Изолятор представлял собой капитальное помещение, разгороженное на одиночные и общую камеры. Вокруг располагались бараки для заключенных. В зимнее время, в условиях Урала, Сибири, бараки не всегда отапливались. В таких нечеловеческих условиях мало кто из заключенных доживал до свободы.

С принятием 15 июня 1939 года Указа Президиума Верховного Совета СССР «О лагерях НКВД» количество лиц, отбывших наказание, увеличилось, поскольку предусматривалось

«...отказаться от системы условно-досрочного освобождения лагерных контингентов. Осужденный, отбывающий наказание в лагерях НКВД СССР, должен отбыть установленный судом срок полностью».

По официальной статистике на 1 марта 1940 года, ГУЛАГ состоял из 53 лагерей, 425 исправительно-трудовых колоний (в том числе 170 промышленных, 83 сельскохозяйственных и 172 «контрагентских», т.е. работавших на стройках и хозяйствах других ведомств), объединенных областными, краевыми, республиканскими отделами исправительно-трудовых колоний, и 50 колоний для несовершеннолетних (колоний для детей «врагов народа»).

Общий контингент заключенных, содержащихся в лагерях и исправительно-трудовых колониях ГУЛАГа, определялся по данным так называемого «централизованного учета» на 1 марта 1940 года, в количестве 1.668.200 человек. Это без учета тех, которые содержались в мно-

гочисленных тюрьмах, изоляторах, находились на этапах и просто были физически уничтожены и не были занесены ни в какой учет.

В связи с принятием в 1940 году ряда чрезвычайных законов удалось расширить систему ГУЛАГа и довести число их обитателей до 2,3 миллиона человек. Начало Великой Отечественной войны существенным образом не сказалось на количестве заключенных. Дивизии западных округов испытывали огромную потребность в укомплектовании личным составом, а в тылу продолжались расстрелы «врагов народа», и миллионы людей вместо того, чтобы защищать Родину, погибли в заключении.

Только в 1942—1943 годах в связи с катастрофическим положением на фронте по постановлению ГКО было отправлено в Советскую Армию более 157 тысяч бывших политических заключенных. А всего за 3 года войны были освобождены с передачей в армию 975 тысяч человек из многомиллионного населения ГУЛАГа.

После победы в войне партийное и советское руководство СССР не забыло о ГУЛАГе. Вновь понеслись по проторенной дорожке эшелоны с репатриантами, «сотрудничавшими» с гитлеровскими оккупантами, т.е. проживавшими на оккупированной территории и оставшимися в живых и др.

По состоянию на 1 октября 1953 года, в ГУЛАГе находилось 2.235.296 человек. С 1 марта по 1 октября 1953 года поступило 165.961 вновь осужденных. В этот же период по амнистии, а также за окончанием срока наказания было освобождено 1.342.979 человек. Фактически в лагерях и колониях на 1 октября 1953 года осталось 1.058.278

заключенных.

Осенью 1956 года было признано нецелесообразным дальнейшее существование исправительно-трудовых лагерей (ГУЛАГа), и в связи с этим было решено реорганизовать их в исправительно-трудовые колонии. Никакого официального постановления об этом не было опубликовано, и неизвестно, кем было принято решение. С октября 1956 года до апреля 1957 года «реорганизованный» ГУЛАГ находился в ведении министерства юстиции СССР, а затем был передан в систему исправительно-трудовых учреждений МВД СССР.

На этом история собственно ГУЛАГа, связанного со сталинским геноцидом, завершается.

Анализ источников информации позволяет предположить, что через ГУЛАГ в 30—40-е годы прошло не менее 10—12 миллионов человек. По неполным данным, в этом числе находилось более 600 тысяч граждан Беларуси. Однако, важно учитывать вдвое меньшие размеры республики до войны. В период 1953—1992 годов в Беларуси было реабилитировано около 160 тысяч человек, что составляет 30% тех, кто извечал кошмары ГУЛАГа. А остальные?

В архивах Республики Беларусь нет полных данных о количестве высланных за пределы республики и тем более нет информации, в каких лагерях отбывали наказание заключенные и что с ними стало в дальнейшем. Правоохранительные органы республики не предпринимают усилий, чтобы получить информацию о наших согражданах, которые реабилитированы в других республиках бывшего СССР.

Поэтому вся правда о ГУЛАГе пока покрыта тайной.
Игорь КУЗНЕЦОВ

Судовы падлог у справе «абаронцы айчыны»

У Растове ваенны суд аднавіў разгляд справы палкоўніка расійскай арміі Ю.Буданава, які абвінавачваецца ў забойстве 18-гадовай чачэнскай дзяўчыны Хэды Кунгавай з сяла Тангі Чу, у якім стаяў танкавы полк Буданава.

Бацька забітай дзяўчыны Віса Кунгаў падаў у суд акт першай судова-паталагічнай экспертызы, якая праводзілася па пастанове ваеннай пракуратуры неўзабаве пасля забойства. У гэтым дакуменце эксперт Растоўскай лабараторыі В.Ляненка адназначна запісаў, што траўмы, звязаныя з згвалтаваннем, прыкметныя і наступілі прыкладна за гадзіну да смерці. Гэты акт экспертызы істотна розніцца з тым, які падшыты да справы Буданава. Дакумент быў атрыманы бацькам забітай ад следчай брыгады ваеннай пракуратуры ў Ханкале, якая вяла справу першыя паўтара месяца, а потым па невядомых падставах была адхіленая ад справы.

У матэрыялах справы, якую разглядае суд, аднак знаходзіцца экспертнае заключэнне, пазначанае той жа датай і падпісанае тым жа экспертам, але з пропусамі. У ім не падкрэслены факт згвалтавання дзяўчыны за гадзіну да смерці. Няма ў ім дадзеных аб страганацыйнай баразне на шыі забітай. Цяпер Буданаў сцвярджае, што душыў дзяўчыну рукамі ў стане афекту. Аднак у справе фігуруе ў якасці рэчавага доказу вярхоўка, забраная ў Буданава.

Таму прадстаўнікі бацькоў забітай дзяўчыны паставілі пытанне пра наўмысны следчы падлог. І гэта падобнае на праўду. Калі напачатку гэтай наשמелай справы, хутка па арышце палкоўніка-гвалтаўніка і забойцы, абавіраючыся на вынікі судова-паталагічнай экспертызы, начальнік Генеральнага штаба А.Квашнін перад тэлеаўдыторыяй усёй Расійскай Федэрацыі назваў Буданава «падонкам, якога трэба з карнямі выдзіраць з нашага армейскага калектыву», дык потым генерал Шаманаў, які стаў губернатарам Ульянаўскай вобласці, заявіў, што Буданаў сапраўдны афіцэр, і за ім «стаіць уся армія».

Такую метамарфозу стаўлен-

ня да забойцы можна патлумачыць толькі тым, што факт згвалтавання маладой дзяўчыны і наступнага яе забойства камандзірам палка кідаў надта змрочны цень на расійскае афіцэрства, якое ваюе ў Чачні. Відаць, на нейкім узроўні было вырашана накласці рэтуш на гэтыя ганебныя для расійскай арміі абставіны афіцэрскага самасуду. Таму Буданаў з гвалтаўніка стаў мсціўцам за палеглых афіцэраў, а згвалтаваная і задушаная ім дзяўчына ператварылася ў снайпера. Дарэчы, яна па ўзросце падыходзіць Буданаву ў дочкі, і гэты расійскі афіцэр гвалціў маладую дзяўчыну, маючы жонку і двухгадовае дзіця.

Расійскія ксенафобы, галоўным чынам, казакі, праводзяць каля суда пікеты, патрабуючы вызвалення «сапраўднага расійскага патрыёта». Платак «Свободу рускому офицеру Буданову» вісяць на растоўскіх вуліцах з першага дня суда, і, па словах казака атамана, яго не здымуць за заканчэння працэсу. «Група падтрымкі падкоўніка Буданава», складзеная з казакоў, ужо арганізоўвала кулачныя бойкі з чачэнцамі, што прыязджаюць на гэты суд.

Буданаў абвінавачваецца па трох артыкулах крымінальнага кодэксу – у забойстве, звязаным з выкраданнем чалавека, у выкраданні, у перавышэнні сваіх паўнамоцтваў з прымяненнем насілля. Палкоўніку пагражае пажыццёвае зняволенне. Тым болей, калі будзе прызнаны першым акт судова-паталагічнай экспертызы пра згвалтаванне перад смерцю, – Буданаў не выйд-

зе з турмы да канца свайго веку. Калі ж прызнаюць, што ён дзейнічаў у стане афекту, у стане нянавісці да «снайпершы», якая забівала яго афіцэраў, і не гвалціў яе, а проста накінуўся і задушыв, – ён атрымае мінімальны тэрмін зняволення.

Сам Буданаў настойвае на такой версіі і лічыць, што забойства ім чачэнскай дзяўчыны трэба трактаваць як ненаўмыснае.

Таксама Буданаў і яго адвакаты катэгарычна адмаўляюць факт выкрадання дзяўчыны і перабольшання палкоўнікам сваіх паўнамоцтваў. Як сцвярджаюць яго адвакаты, танкавы палкоўнік дзейнічаў у рамках нададзеных яму паўнамоцтваў. Каб мець падставы для такіх доказаў, юрысты запатрабавалі ад ваенных дакументы, якія тлумачаць тэрміны «спецпаперацыя» і «зачыстка», бо на іх погляд, дзеянні Буданава можна разглядаць як «спецпаперацыю» ці «зачыстку» тэрыторыі. Гэтую прапанову падтрымаў адвакат бацькоў забітай дзяўчыны Абдула Хамзаў. Па яго словах, такія дакументы дазваляць, нарэшце, зразумець, на падставе якіх законаў мірных чачэнцаў затрымліваюць на блокпастах, праводзяць вобыскі па хатах, забіраюць з дамоў і адпартуляюць у следчы ізалятар Чарнакозава ці куды яшчэ, дзе яны без сляду знікаюць. І які расійскі закон дазваляе афіцэру станавіць адначасна і суддзём, гвалтаўніком і катам 18-гадовай дзяўчыны.

У судовым працэсе зроблены перапынак для вывучэння паддзенага акта судова-паталагічнай экспертызы. Яўген ГАРЭЛІК

ЗША і Расія дзеляць рынкі зброі

На фоне мільярдных здзелак риторыка пра любоў да міру выглядае як цынічная дэмагогія

Амерыканскі знішчальнік-бамбардзіроўшчык «Супер Хорнет» вытворчасці карпарацыі «Боінг» сёння каштуе 50 мільёнаў долараў. Кіраўніцтва кампаніі плануе, што праз пяць гадоў кошт гэтай баявой машыны знізіцца да 40 мільёнаў. Гэтую спрыяе вялікі попыт на знішчальнікі такога класа. Лежыць міністэрства абароны ЗША зрабіла заказ карпарацыі «Боінг» на 222 «СуперХорнета», якія трэба паставіць да 2004 года. Кошт заказу 8,9 мільярда долараў. У гэтым годзе ваенна-марскія сілы ЗША заказалі яшчэ 548 самалётаў гэтага тыпу. Адначасна жаданне набыць 300 знішчальнікаў-бамбардзіроўшчыкаў «Супер Хорнет» выказалі некалькі краінаў, якія карпарацыя «Боінг» не раскрывае. Раней продажу такіх машын за мяжу процідзейнічалі амерыканскія ВМС, якія баяліся перадаваць сучасныя тэхналогіі іншым краінам. Зараз яны сваё абмежаванне знялі, і

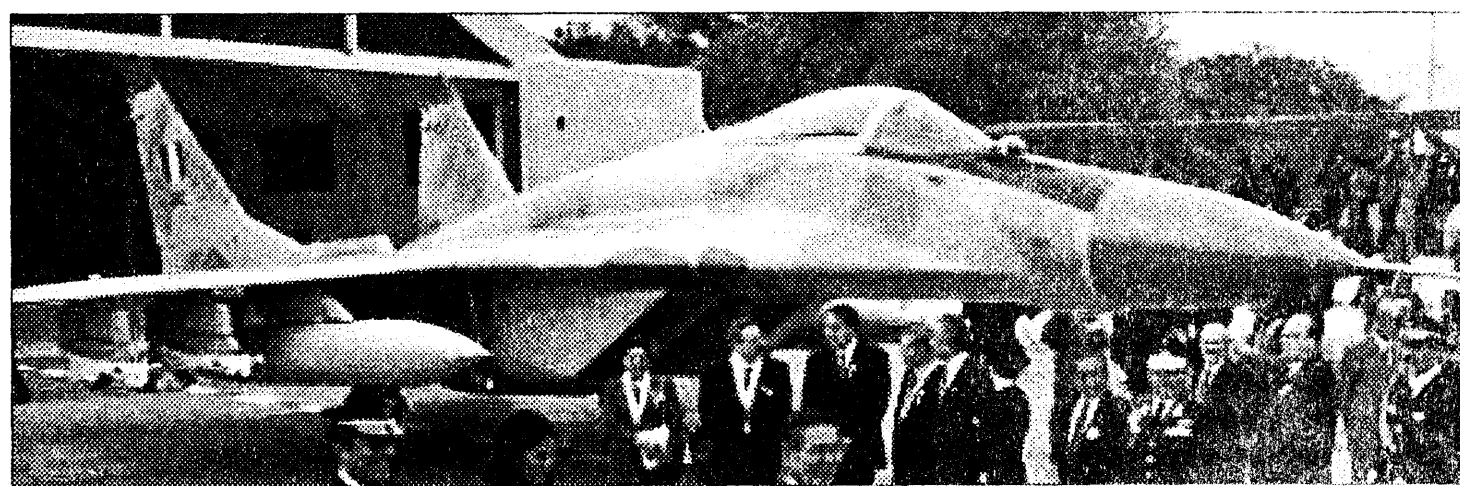
абароннага комплексу. Разрознення прадпрыемствы, якія займаюцца раней гандлем расійскіх узбраенняў паасобна, цяпер аб'яднаны ў адзіную кампанію – «Росабаронэкспарт», якая цалкам падпарадкаваная дзяржаве.

Гэтая кампанія на падставе ваеннай кан'юнктуры зараз асвойвае афрыканскі рынак. У 1998 годзе там адбыліся дзве спрыяльныя для гандляроў зброяй падзеі: актывізаваўся эфіопска-эрытрэйскі канфлікт і пашырыліся баявыя дзеянні ў Заіры. Асабліва афрыканскага рынку зброі палягае ў тым, што ён у сувязі з недахопам «жывых» грошай найперш паглынае больш таннае старое ўзбраенне. А запасы такога ўзбраення ў Расіі вялізныя. Пры гэтым тое, што на еўрапейскім ці азіяцкім рынках зброі лічыцца састарэлым, у Афрыцы ідзе як навінка. Так, Эфіопія набыла для вайны з Эрытрэяй 8 знішчальнікаў Су-27, а Эрытрэя купіла 6 адзінак

ўліку пакупак стралковай зброі. Аднак афрыканскі рынак мае асаблівасць – тут існуе недахоп валюты для разлікаў. Таму Расія ў сваіх пастаўках зброі афрыканскім краінам арыентуецца на бартэр. У першую чаргу – на рэсурсы сыравіны. У Нігерыі – на вуглевадароды, у Анголе – на каляровыя і рэдкія металы, у Гвінеі – на баксіты.

Наўрад ці такая невычэрпная пакуль крыніца і грошай, і сыравіны спрыяе мэтам палітычнага ўрэгулявання канфліктаў. Іх спыненне адбываецца на даходах гандляроў зброяй, а Расія сама ходзіць у даўжніках.

Адначасна адбываюцца працэсы ўрэгулявання адносінаў паміж галоўнымі канкурэнтамі. На мінулым тыдні ў Маскве ўзгадана вышэй карпарацыя «Боінг» і Расійскае авіяцыйнае касмічнае агенцтва падпісалі пагадненне аб супрацоўніцтве. Яно прадугледжвае рэалізацыю праекта па вытворчасці сумеснага рэгіянальнага самалёта на пера-

Апроч Афрыкі Расія прадавала МіГі і ў Лацінскую Амерыку, у прыватнасці ВПС Перу

«Боінг» робіцца буйнейшым гандлёвым самалётам.

У вялікі гандаль зброяй здолела вярнуцца Расія. Па ацэнках экспертаў, расійскі экспарт узбраенняў і ваеннай тэхнікі ўжо ў бягучым годзе дасягне рэкорднага ўзроўню – 3,8 мільярда долараў. Па заходніх ацэнках, расійская прамысловасць абавязана росту экспарту зброі ў 2000-2001 гадах актыўнай пазіцыі прэзідэнта У.Пуціна. Ён ужо сустраўся з кіраўніцтвам краінаў – галоўных пакупнікоў расійскай зброі, і Расія выйшла на рынак узбраенняў нават некаторых краінаў НАТО, а менавіта, Германіі і Грэцыі. Зараз Крэмль стварае 10-гадовую праграму рэструктурызацыі расійскага

знішчальнікаў МіГ-29. Такіх самалётаў раней у Афрыцы не было. Ангола набыла менш сучасныя баявыя знішчальнікі МіГ-32, а Алжыр закупіў расійскія франтавыя ўдарныя самалёты Су-24. Да таго ж Ангола, Эфіопія набылі вялікія партыі бронетанкавай тэхнікі.

Эфіопска-эрытрэйскі канфлікт і пашырэнне канфлікту ў Конга далі сукупны попыт на зброю паўмільярда долараў. З іх на 70 працэнтаў ён быў задаволены расійскай прадукцыяй. Нігерыйская сукупная патрэба ў зброі сёння складае да 400 мільёнаў долараў, попыт Эфіопіі ацэньваецца ў 300 мільёнаў, Ангола можа задаволіць свае патрэбы за 200 мільёнаў долараў. Гэта без

возку 100 пасажыраў, стварэнне Міжнароднай касмічнай станцыі, выкарыстанне расійскіх ракетаносбітаў «Зеніт» у запусках з Байканура пры ўдзеле «Боінга». Найбольш істотная частка дамовы – амерыканскае фінансаванне запуску ў 2003 годзе функцыянальна-грузавога блока (ФГБ-2) у рамках праекта Міжнароднай касмічнай станцыі. Спецыялісты ацэньваюць магчымыя інвестыцыі амерыканскага боку ў 1 мільярд долараў. Але адначасна расійскі бок плануе пабудаваць новую арбітальную станцыю «Мір-2», каб не патрапіць цалкам у залежнасць ад амерыканцаў у гэтай галіне тэхналогіяў абароннай тэхнікі.

Павел БАРАНОЎСКИ

прав СМІ Галіна Арапова заявіла, што в ходзе судовага разбіральства епархія абсалютна не реагавала на трынаццаць папярэдніх судовых папярэджанняў, затым усеячкія наўскайвала найбольш агрэсіўную частку паствы на аўтараў статы. Целы ряд свяшчэннослужітэляў выступілі ў воронежскіх СМІ з нападкмі на журналістаў і с прызывамі «не влезать в дела Церкви».

«Епархіяльнае дело» показало, что желание православных церковников научить журналистов помалкивать по тем или иным поводам созвучно не только фашистам и национал-радикалам, но и установкам действующей власти. Прокремлевский интернет-сервер «Страна.Ру», комментируя «епархияльное дело», в частности, сообщает:

«Проблема в том, что примерно с 1992-1993 годов в СМІ стала проявляться своеобразная специализация по религиозным вопросам. Специалистами по издевательствам над РПЦ стали «Московский комсомолец», «Новая газета», «Комсомольская правда» и «Огонек»... Речь идет об установке на печатное избиение иерархов, распространение сплетен, а то и прямой клеветы». Откуда такое единодушие власти с церковниками?

Все просто. Сегодня интересы государства и церкви совпали. И тем и другим свобода слова стоит поперек горла. И тем и другим она мешает втихую обдирать свои дела и прочие делишки. А независимая пресса эту приятную тишину нарушает.

Руслан ГОРЕВОЙ, novaja.gazeta.ru

РПЦ и свобода слова

За последние полгода саныники Русской православной церкви высказывались за упразднение свободы слова чаще, чем государственные чиновники

С призывами к прихожанам не смотреть ряд телевизионных программ и не читать некоторых газет обращаются весьма известные иерархи. Так, журналист из Фонда защиты гласности Руслан Горевой начинает статью, которая представляет интерес для нашего читателя, поскольку РПЦ трактует Беларусь как свою каноническую территорию.

Сами священники, как, например, митрополит Питирим, объясняют свои призывы к закрытию телепрограмм «Куклы» или «Итоги» тем, что таким образом они якобы выражают мнение пасты и будируют общественное мнение. Но грань, за которой заканчиваются теологические споры и начинаются открытые науськивания на неугодных журналистов, преодолеть очень легко. Можно пойти еще дальше – найти союзников среди профашистских и национал-патриотических объединений.

В феврале этого года рязанская региональная организация «Русского национального единства» напечатала в газетах «Русский свет» и «Русский порядок» материалы, в которых приводится «список развратных демократических изданий». В сопроводительной статье к «коричневому списку» сообщается, что «продажа, распространение и чтение этих газет запрещены Православной церковью». На основании правил № 86 и № 100 6-го Вселенского собора. Ослабшихся ждет анафема и отлучение от церкви. Для верующих это серьезно. «Никому не дано отменить божественные заповеди и каноны. Нарушители этих правил сами себя отлучают от Бога и Церкви. В случае их смерти их нельзя отпевать». Фактически людей заставляют сделать выбор: свобода совести или свобода слова.

Даже в свете заявлений о необходимости закрытия НТВ, сделанных представителями Российской православной церкви (РПЦ) в программе ТВ-6 «Скан-

дали недели», такое единодушие священнослужителей и фашистов не может не удивлять. Либо эти две структуры окончательно достигли взаимопонимания в том, какую прессу считать хорошей, а какую – «демократической», либо православная церковь решила оскорбиться и закупить свободой слова, воспользовавшись для разжывания зубастыми эрэнешниками.

Фонд защиты гласности обратился за официальными разъяснениями к руководству РПЦ, однако ответа мы до сих пор не получили.

За право навязывать журналистам свое мнение о том, что печатать, а что – нет, церковники готовы сражаться в судах. В январе в воронежский Центрально-черноземный центр защиты прав СМІ обратился корреспондент региональной прилложения «АиФ-Черноземье» Михаил Жеребятников и попросил юридической защиты. Накануне Воронежско-Липецкая епархия Русской православной церкви подала иск о защите де-

ловой репутации в отношении его газеты за публикацию статьи «Вера и бизнес». В материале речь шла о том, что «местные священники разработали ноу-хау: прибыльный бизнес за счет заключенных. По нашим сведениям, в воронежской колонии общего режима ОЖ-118.2 имеются «православные мастерские», в которых заключенные делают оклады и крестики из стружек. Какова чистая прибыль – узнать не представляется возможным». На основании журналистского расследования авторы статьи сделали вывод: «экономическая деятельность РПЦ носит теневой характер». В ответ епархиялы вчинили газете иск на миллион рублей.

Епархиялы суд проиграла. Судья вынес решение об отказе епархии как в части опровержения, так и в части материальной компенсации морального вреда, тем самым косвенно признав, что экономическая деятельность церкви действительно непрозрачна. Юрист Центрально-черноземного центра защиты

От диктатуры к демократии

Джин ШАРП

Окончание. Начало
в №№ 29, 30, 32, 33, 36 - 39

Расширение свободы

Вместе с политическим неповиновением во время стадии выборочного сопротивления рост независимых социальных, экономических, культурных и политических институтов последовательно расширяет «демократическое пространство» общества и сокращает контроль диктатуры. По мере укрепления гражданских институтов, противостоящих диктатуре, население вопреки желанию диктаторов все быстрее строит независимое общество вне пределов их контроля. Если и когда диктатура вмешается с целью остановить «эскалацию свободы», можно применить ненасильственную борьбу в защиту данного завоеванного пространства, и перед диктатурой возникнет еще один «фронт» борьбы.

С течением времени такое сочетание сопротивления и институционального строительства может привести к свободе де-факто, что сделает падение диктатуры и официальное введение демократической системы неоспоримым, так как соотношение сил в обществе претерпело коренные изменения.

Польша 1970-х и 1990-х годов являет собой яркий пример перехода функций общества и институтов под контроль участников сопротивления. Католическая церковь подвергалась преследованиям, но никогда не была полностью подчинена коммунистическому контролю. В 1976 г. представители интеллигенции и рабочих образовали небольшие группы, такие как КОР (комитет защиты рабочих), для продвижения своих политических идей. Организация профсоюза Солидарность своим правом объявлять забастовки вынудило власти принять ее законы в 1980 г. Крестьяне, студенты и многие другие группы также образовали собственные независимые организации. Когда коммунисты поняли, что данные группы изменили соотношение сил, Солидарность опять была запрещена, и коммунисты прибегли к военному правлению.

Даже в условиях чрезвычайного положения, среди множества случаев тюремного заключения и жестокого преследования, новые независимые институты продолжали действовать. Например, продолжалась публикация десятков нелегальных газет и журналов. Нелегальные типографии ежегодно печатали сотни книг, в то время как известные авторы бойкотировали коммунистические издания и правительственные типографии.

При военном режиме Ярузельского о военно-коммунистическом правительстве однажды сказали, что оно шагает по головам общества. Чиновники по-прежнему занимали правительственные здания и кабинеты. Режим еще был в состоянии атаковать общество наказаниями, арестами, тюремным заключением, захватом печатных изданий и т. п. Однако диктатура уже не могла контролировать общество. С этого момента полное свержение режима обществом стало лишь вопросом времени.

Даже когда режим еще занимает позиции в правительстве, иногда появляется возможность создать демократическое «параллельное правительство». Оно все больше действовало бы в качестве правительства-соперника, которое

пользовалось поддержкой, одобрением населения и гражданских институтов, сотрудничающих с ним. В таком случае диктатура во все возрастающей степени теряла бы характеристики правительства. В конце концов, параллельное демократическое правительство может полностью заменить диктаторский режим в качестве элемента перехода к демократической системе. Затем в должном порядке будет принята конституция и проведены выборы.

Развал диктатуры

В ходе институциональной трансформации общества движение неповиновения и отказа в сотрудничестве может расширяться. Стратегии демократических сил должны заранее

предвидеть время, когда демократические силы смогут перейти от избирательного сопротивления к массовому неповиновению. В большинстве случаев потребуется время для создания, наращивания или расширения мощности сопротивления, а развитие массового неповиновения может произойти лишь через несколько лет. Во время такого промежуточного периода необходимо проводить кампании избирательного сопротивления с все более значительными политическими целями. Вовлекать в него необходимо более широкие массы населения всех уровней общества. При условии решительного и дисциплинированного политического неповиновения в ходе такого расширения деятельности внутреннего сопротивления диктатура должна стать все более очевидной.

Ответственное отношение к успеху

Составители генеральной стратегии должны заранее просчитать возможные и предпочтительные способы завершения успешной борьбы, чтобы предотвратить возникновение новой диктатуры и обеспечить постепенное установление долгосрочной демократической системы.

Демократам необходимо определить, как по завершении борьбы должен организовываться переход от диктатуры к временному правительству. В этот период желательно образовать новое действующее правительство. Однако это не должно

быть старое правительство с новыми работниками. Нужно определить, какие отделы старой правительственной структуры (например, политическая полиция) должны быть полностью упразднены из-за их антидемократической природы, а какие отделы оставить для будущей демократической реформы. Полный правительственный вакуум может привести к хаосу или новой диктатуре.

Заранее необходимо продумать политику в отношении высших должностных лиц диктатуры после того, как ее власть падет. Например, следует ли судить диктаторов судом? Можно ли разрешить им навсегда покинуть страну? Какие другие варианты могут возникнуть, которые бы соответствовали политическому неповиновению, необходимости перестройки страны и установления демократии после победы? Следует избегать кровопролития, которое могло бы иметь трагические последствия для будущей демократической системы.

В то время, как диктатура слабеет или терпит крах, конкретные планы по переходу к демократии должны быть готовы к применению. Такие планы должны помочь предотвратить захват государственной власти путем переворота другой группой. Потребуется также планы установления демократического конституционного правления с полной политической и личной свободой. Изменения, завоеванные дорогой ценой, нельзя потерять из-за отсутствия планирования.

Перед лицом все возрастающей мощи населения и ростом независимых демократических групп и их институтов, которые диктатура уже не в состоянии контролировать, диктаторы обнаружат, что их авантюра идет к концу. Массовые закрытия учреждений, всеобщие забастовки, массовые невыходы на работу, марши неповиновения и другие акции все более будут подрывать собственную организацию диктаторов и связанные с ней учреждения. Вследствие такого неповиновения и отказа в сотрудничестве, разумно организованного и в массовом масштабе в течение длительного времени, диктаторы потеряют силу, и защитники демократии отпразднуют победу без применения насилия. Перед насе-

различными взглядами и подходами возможность продолжать конструктивную работу и разрабатывать политику разрешения проблем в будущем.

Угроза новой диктатуры

Много лет назад Аристотель предупреждал, что «...тирания может превратиться в тиранию...». Имеются многочисленные исторические примеры Франции (якобинцы и Наполеон), России (большевики), Ирана (аятоллы), Бирмы (СЛОРС) и других стран, когда падение режима угнетения рассматривается некоторыми личностями или группами лишь в качестве возможности стать новыми повелителями. Их мотивы могут быть различными, но результаты все-

солидировать свой контроль над ослабленным обществом. Путчистам также требуется, чтобы те люди, которые управляют политической системой, гражданскими институтами, экономикой, полицией и вооруженными силами, пассивно подчинились и выполняли свои привычные функции в соответствии с приказами и политикой путчистов.

Второй важный принцип защиты от переворота — оказать сопротивление путчистам путем отказа сотрудничать и неповиновения. В требовом сотрудничестве и помощи следует отказать. Против новой угрозы можно использовать все те же средства борьбы, что и против диктатуры, но применять их немедленно. Если перевороту отказать в легитимности и сотрудничестве, он может погибнуть от политического истощения, и возможность построения демократического общества будет возрождена.

Разработка конституции

Новая демократическая система потребует конституции, устанавливающей желаемые рамки демократического правления. В конституции должны быть сформулированы цели правительства, границы государственной власти, способ и сроки выборов, в ходе которых будут отобраны правительственные чиновники и законодатели, неотъемлемые права граждан, а также отношения национального правительства с местными органами управления.

В пределах центрального правительства, если оно останется демократическим, должно устанавливаться четкое разделение власти между законодательной, исполнительной и судебной ветвями. Необходимо установить жесткие ограничения на деятельность полиции, службы разведки и вооруженные силы, запретив им любое вмешательство в политику.

В интересах сохранения демократической системы и предотвращения диктаторских тенденций и мер предпочтительно, чтобы конституция устанавливала федеральную систему со значительными правами, делегируемыми региональным, районным и местным уровням управления. В некоторых случаях можно рассмотреть возможность использования швейцарской системы кантонов, в которой небольшие территории обладают основными полномочиями, оставаясь частью страны.

Если конституция, содержащая многие из этих положений, существовала ранее в истории новой свободной страны, может оказаться предпочтительным ввести ее в силу вновь, внося в нее необходимые и желательные поправки. При отсутствии пригодной старой конституции может оказаться необходимым исполнять конституцию переходного периода. Но, может быть, придется разрабатывать новую конституцию. Подготовка новой конституции потребует значительного времени и размышлений. Участие народа в этом процессе является желательным и необходимым для ратификации нового текста или поправок. Необходимо весьма осторожно вводить в конституцию обязательства, которые позже может оказаться невозможно выполнить, или положения, которые требуют высокой централизации правления, так как и то, и другое может способствовать возникновению новой диктатуры.

Текст конституции должен быть легко понятным для большинства населения. Конституция не должна быть настолько сложной или двусмысленной, что только юристы и другие элиты способны ее понять.

Фота Ул.ШМАТКА

лением, оказавшим сопротивление, диктатура падет.

10. Фундамент долговременной демократии

Развал диктатуры, естественно, представляет повод для торжественного празднования. Люди, страдавшие так долго и заплатившие за победу высокую цену, заслуживают период восторга, отдыха и признания. Они должны чувствовать гордость за себя и за всех тех, кто сражался рядом с ними за победу политической свободы. Не все доживут до такого дня. Живых и мертвых будут помнить как героев, которые помогли создать историю свободы своей страны.

К сожалению, еще рано терять бдительность. Даже в случае успешного свержения диктатуры с помощью политической неповиновения необходимо принять все меры, чтобы не допустить возникновения нового режима угнетения в период неразберихи вслед за падением старого.

Не следует считать, что после падения диктатуры немедленно будет создано идеальное общество. Развал диктатуры дает только начальную точку, при условии расширения свобод, для долгосрочных усилий по усовершенствованию общества и надлежащему удовлетворению потребностей людей. Серьезные политические, экономические и социальные проблемы будут решаться годами, требуя сотрудничества множества людей и групп. Новая политическая система должна предоставить людям с

гда примерно одинаковы. Новая диктатура может оказаться еще более жестокой, чем старая.

Еще до падения диктатуры члены правительства старого режима могут попытаться опередить борьбу за демократию, инсценировав государственный переворот, чтобы перехватить победу народного сопротивления. Они могут провозгласить свержение диктатуры, но на деле будут стремиться навязать новую подкрашенную модель старого режима.

Блокирование переворотов

Существуют способы, при помощи которых перевороты, направленные против нового освобожденного общества, могут быть предотвращены. Простое знание такой возможности защиты иногда достаточно, чтобы предотвратить саму попытку этого. Подготовленность может предотвратить переворот.

Немедленно после совершения переворота путчисты требуют признания легитимности, то есть признания их морального и политического права управлять страной. Поэтому первый основной принцип защиты от переворота — отказ в легитимности путчистам.

Путчистам также необходимо, чтобы гражданские лидеры и население оказывали им поддержку, колебались или оставались пассивными. Путчисты требуют сотрудничества от специалистов и советников, чиновников и государственных служащих, администраторов и судей, чтобы кон-

Магические образы скульптора Галины Горовой

Женские фигуры, созданные скульптором Галиной Горовой, напоминают богомоллов. Вытянутые, угловатые и в то же время удивительно соразмерные и изящные. Они небольшого размера, поскольку монументальная скульптура предполагает наличие заказчика, который ее приобретет, а также места, куда он ее установит. А в Беларуси сегодня нет ни того, ни другого...

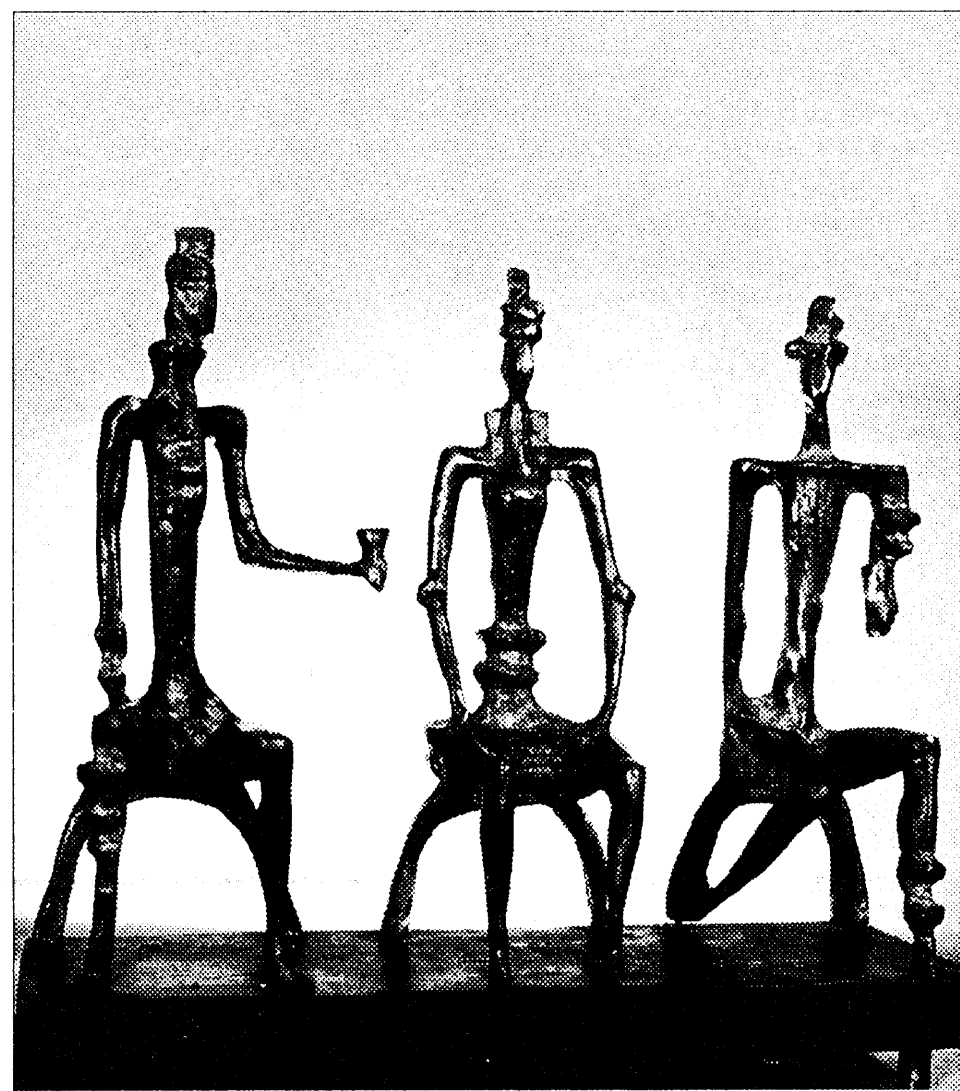
металл до сих пор сохранил тепло плавильной печи.

На первый взгляд, скульптура — занятие сугубо мужское. Камень, металл, крупные формы ассоциируются скорее с крепким кражистым Эрнстом Неизвестным или изможденным Микеланджело, нежели с хрупкими женщинами. Тем не менее, монументальная скульптура неодолимо влечет их к себе, о чем свидетельствуют, в частности, созданные Верой Мухиной «Рабочий и колхозница», ставшие едва ли не самым знаменитым памятником эпохи соцреализма.

Бронзовое литье — дело сложное. Сначала скульптуру лепят из пластилина, потом закладывают ее в гипс. Когда он затвердевает, его разнимают и достают пластилин. На этом его функции заканчиваются, а половинки гипсовой скорлупы снова складываются, и в полую пространство заливается воск. После того, как он затвердеет, форму снимают, а мягкий податливый материал становится основой для бронзового литья. Восковую фигуру обкладывают землей и, сделав множество небольших выходов, заливают внутрь расплавленный металл. Воск вытекает через дырочки-отводы, а на его месте оказывается бронзовая фигура, в точности повторяющая линии, задуманные скульптором. Литье — дело тонкое и непредсказуемое. Пузырьки, знает ли, не долив или еще какие напасти, и тогда все приходится повторять заново. И так до тех пор, пока не получится задуманное. В общем, чтобы работать с металлом, надо иметь поистине ангельское терпение. А потом надо обрубать швы, шлифовать, полировать, доводить... С тем, что эта работа далека от традиционно женских занятий, Галина Александровна соглашается сразу и охотно. «Но я купила дрель с комплектом насадок и шлифовальных кругов, и теперь мне легче», — говорит она.

Чаще всего Горовая делает фигуры. Глядя на них, кажется, что при прикосновении металл должен быть не холодным и твердым, а теплым и мягким. В сумерках мастерской бронзовые тела загадочно мерцают изнутри мягким золотистым светом, будто

схематичны и условны, но ни в коем случае не примитивны. «Я почему-то не хочу врезаться в дерево, будто могу сделать ему больно», — чуть виновато говорит Галина Александровна и неловко улыбаются. Она любит вырезать птиц, которые напоминают тотемы североамериканских индейцев. Или языческие изваяния. Птица, по ее мнению — существо высшее, да и вообще — лучшее из окружающего нас, поскольку абсолютно свободна и летает там, где ей хочется. А еще она любит вырезать ангелов. Наверное, потому, что у них тоже есть крылья, и это роднит их с птицами. Их гладкие, без черт лица покрыты сияющей позолотой. Для того чтобы придать деревянным фигурам большую выразительность, она стала их раскрашивать. Лако-ничная форма и — взрыв красок,

золотой и алой... Ангел в позе пикирующей птицы «стал на крыло» на высоком подоконнике.

На вопрос о том, почему у ангелов нет лиц, лишь пожимает плечами: «А кто-нибудь когда-нибудь видел, как они выглядят?» И то верно...

После окончания института она, как и другие выпускники, пошла на художественный комбинат. Тогда существовал госзаказ, благодаря которому все художники были при деле и при хлебе. Колхозы отчисляли один процент от бюджета на развитие культуры, и на эти деньги оформляли Дворцы культуры, заказывали бесконечные памятники Ильичу, мозаики, росписи, витражи, которые кормили весь комбинат... А потом заказы закончились, комбинат распался, и все осталось без работы, сами по себе. У Галины Александровны от тех времен сохранился большой памятник погибшим на Великой Отечественной, который стоит в Хотимске. География ее работ весьма широка. Вместе с художницей Зоей Литвиновой Горовая работала над капеллой Пресвятой Девы в австрийском Хопфартене, сделав для нее «Пьету» («Оплакивание»), алтарь, крест и два скульптурных декоративных подсвечника. Две белоруски оформили в православных традициях католическую часовню, а католики, вместо того, чтобы возмутиться и предать их анафеме, не только молятся в той часовне, но и экскурсии туда водят. Может быть, за то, что они так терпимы к ближнему, Господь, в свою очередь, добрее к ним? Горовая по-прежнему ездит в Австрию, каждый год делает там выставки. Там ее понимают и ценят, покупают работы.

Здесь же в дверь мастерской заглядывают лишь местные алкаши в вечном поиске стакана и денег. Кому сегодня нужна скульптура? Лишь изредка министерство культуры обращается к мас-

терам с заказами на исторические памятники. Впрочем, начальников от искусства тоже можно понять: зайдешь с дорогой душой поинтересоваться творческим процессом, а художник, не дай Бог, вдруг чего просить начнет... Пока существовал Советский Союз, время от времени белорусскими скульпторами интересовалась Москва, сюда приезжали из Третьяковки, закупали лучшее. Так работы Горовой попали в Третьяковку, есть они и в Полоцком музее. Для себя скульптуру сегодня не заказывает никто. На Западе к ней относятся более благосклонно. Возможно, дело в традициях, а возможно, в том, что дома там другие — побольше и попросторней. Скульптура ведь требует места и пространства. Увозить работы жалко, и поэтому она все отливает в двух экзем-

плярах, оставляя один здесь, дома.

На вопрос о том, не тяжело ли заниматься таким непопулярным видом искусства? — она лишь грустно улыбается.

«Тяжело, очень тяжело... Но я получаю огромное удовольствие, сделав работу, даже если я не перелала ее в металл». Бронза удивительно красива. И блестящая, отполированная, и шероховатая, покрытая коричневой, черной или зеленой патиной. Не зря любимое занятие Горовой — тонировать законченную скульптуру, смотреть, как под руками кусок металла постепенно начинает соответствовать ее первоначальному замыслу. Бронза — материал дорогой, делать из него работы и не продавать их — накладно. «Все, что я зарабатываю, я снова вкладываю в металл. Еще покупаю еду. И все». Кому нужна скульптура в нашей нищей стране? У тех, кто хотел бы ее купить — нет денег, а тем, у кого деньги есть, — плевать на скульптуру.

У Галины Александровны удивительная мастерская: в центре города, и в то же время на отшибе, чтобы не мешать жителям близлежащих домов грохотом молотка по металлу. Здесь тихо и безлюдно, сюда она приходит каждый день, с утра, как на работу. Заходит, раздевается, садится на жесткую скамью, варит кофе, закуривает и блаженствует. Она — единственная хозяйка фантазий, образов и будущих скульптур, которые в эти мгновения рождаются в ее воображении и пока известны лишь ей одной. Она — создатель, в ее власти — сделать их такими, а не иными, придать им уникальные черты и свойства. Сверху падает ровный мягкий рассеянный свет, летом часов в семь-восемь вечера, на закате рабочая стена залита нежно-розовым. Здесь хорошо работает, здесь — все под руками, здесь — дом...

Владимир ТАРАЗЕВИЧ

Літаратура НАШАЙ СВАБОДЫ

Адкуль твой род?

Мабыць, не так проста знайсці на нашай Зямлі падобную да беларусаў нацыю, якая на працягу свайго доўгага гістарычнага існавання да сённяшняга часу ўсё яшчэ задавалася набалелымі пытаннямі сваёй самасці і самабытнасці.

«Хто мы, адкуль мы і — куды?» — і ёсць тыя самыя спрадвечныя беларускія пытанні. Аднак жа, вось парадокс — пытанні застаюцца, паколькі задаецца імі толькі свядомая і элітная купка грамадства. Правільней было б сказаць, што яна і задае тыя пытанні акаляючай іх грамадзе, бо ведае адказы. Але дыялог не атрымліваецца, бо першыя не маюць «голасу», а другія — «слыху».

Нацыянальная эліта пазбаўленая ўладных рычагоў кіраўніцтва, а грамадства — нацыянальнай ідэі.

Адкуль можа ўзяцца здаровы сэнс у народа, які не ведае сваёй гісторыі, як у насмешку маючы сваім прэзідэнтам дыпламананага школьнага настаўніка-гісторыка?..

У выдатнага нашага пісьменніка Юры Станкевіча ёсць апоўвесьць «Псеўда», якая мае такую канцоўку: «псеўдазародак псеўдачалавек псеўданаваколле псеўдарозум псеўдарэчаіснасць псеўдасям псеўдасвабода псеўдагісторыя псеўдаідэя...»

Ды, дзякаваць Богу, новае пакаленне ў пераважнай сваёй большасці выбірае сапраўдную Свабоду, сапраўдную Гісторыю і сапраўдную Ідэю...

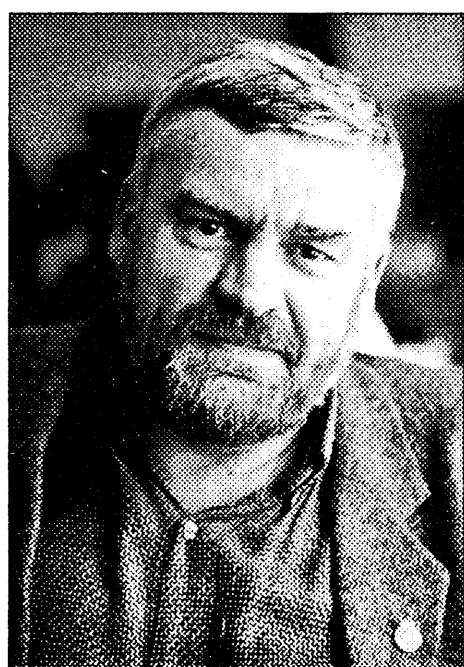
Дзякуючы зубрам нашай навукі, культуры і літаратуры працягваецца гістарычная пераемнасць нацыянальнага выжывання. Ёсць такое каўказскае выслоўе: калі ты стрэліш у мінулае з пісталета, то будучае грывне ў цябе з гарматы. Ведаючы гэта, і шчыруюць на ніве адраджэння нацыянальнай спадчыны сучасныя асветнікі.

Найбольш яркая сярод іх асоба — вядомы пісьменнік і гісторык Уладзімір Арлоў. Чытачам добра вядомыя такія яго кніжкі, як «Дзень, калі ўпала страла», «Рандэву на манеўрах», «Еўфрасіння Полацкая», «Мой радавод да пятага калена», «Божая кароўка з пятай авяно»...

Апошнім часам найбольшы попыт (у поўным і шэрым сэнсе гэтага слова) займелі чыста асветніцкія выдавецкія праекты для дзяцей і юнацтва — «Дзесяць вякоў беларускай гісторыі» (сумесна з Генадзем Сагановічам), кніжка, што вытрымала некалькі выданняў, а ўсё ж даастатку разышлася, і цудоўная пазнавальная кніжка для малодшых школьнікаў «Адкуль наш род», другое, дапоўненае выданне якой не так даўно пабачыла свет у адной з віленскіх друкарняў.

Першае выданне было здзейсненае ў Мінску яшчэ ў 1996 годзе пры падтрымцы Беларускага Фонду Сораса накладам у 5.000 асобнікаў.

І вось — новае выданне. Аўтар той жа — Уладзімір Арлоў, тое ж і мастацкае афармленне, зробленае В.Шташчанюком. Аднак — кніжка выдадзеная на больш якаснай паперы, адметным друкам і з выразна-яркімі малюнкамі.

камі. Прадмову «да юнага сябра» напісаў народны паэт Рыгор Барадулін.

На гэты раз дапамаглі здзейсніцца выдавецкім планам фундатар кнігі Беларускі Дабрачынны Фонд Вялікабрытаніі, а таксама Згуртаванне беларусаў Канады ды паасобныя нашыя вядомыя эмігранты, такія як Івонка Сурвілла, Ст.Паўловіч, Л.Поплаўскі, Раіса Жук-Грышкewіч, айцец Аляксандр Надсан, Кастусь Акула і яшчэ шмат хто з добрых людзей, што памятаюць і любяць сваю Айчыну.

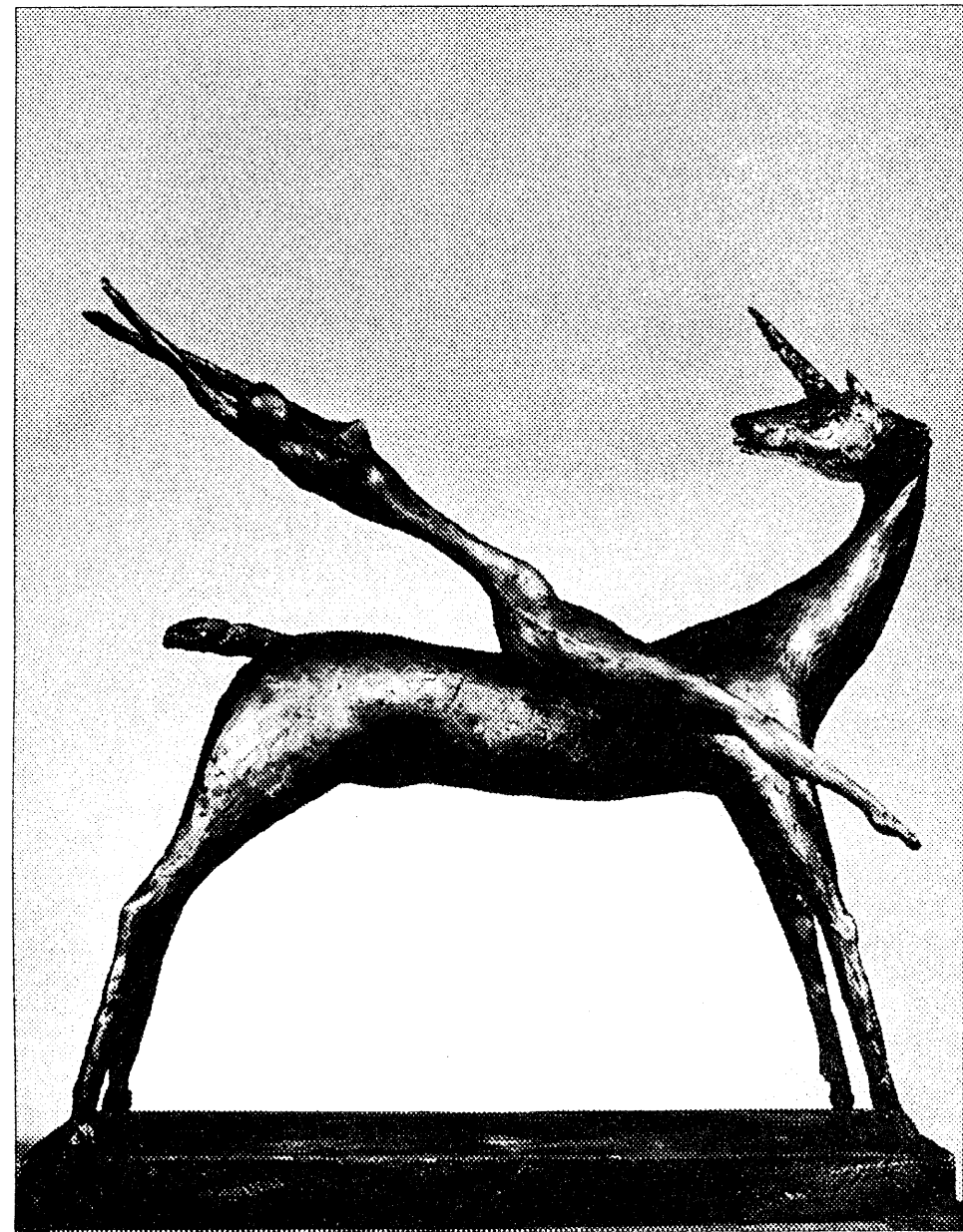
Як і ў першым выданні, кніжку складаюць зямельныя і пазнавальныя апавяданні па гісторыі Беларусі ад яе першапачатку. Сярод герояў — князь Рагвалод, Еўфрасіння Полацкая, канцлер Леў Сапега, Кастусь Каліноўскі ды іншыя выбітныя гістарычныя асобы. На гэты раз кніжку дапоўнілі расповеды пра Францішка Багушэвіча, Максіма Багдановіча, Цётку, часы Беларускага Адраджэння, ды абвешчанае Беларускай Народнай Рэспублікай...

Адабраўшы з рук дачкі-шасцікласніцы першае, падараванае аўтарам выданне, і параўнаўшы яго з другім, мяне найбольш уразіла адна, на першы погляд, як бы незаўважная, акалічнасць: у мінскім выданні 1996 года ў раздзеле «Нашы гербы і сцягі» была зробленая рэдактурай адмысловае заўвага (на магчымы нервовы выпад з боку прэзідэнцкіх структураў?) — «Пасля праведзенага ў маі 1995 года па ініцыятыве прэзідэнта А.Лукашэнка і рэфэрэндуму афіцыйны герб і сцяг Рэспублікі Беларусь зменены». У новым выданні гэтай «звонкі» ўжо няма — і нашы нацыянальныя сімвалы вызначаны безальтэрнатыўна і канчаткова.

І гэта пэўным чынам абнавіла напярэдадні нашага чарговага ўсенароднага выбару. Бог паможа ды самі не схібім, глядзіш — і самыя «зялёныя» нашыя беларускі так і не заўважаюць гэтага, зневажальнага для іх, колеру... Ну а тым, хто хоча, каб яго дзеці выраслі не толькі па-спартыўнаму здаровымі цела, але і моцнымі нацыянальным духам, — раім набыць гэтую настольную кніжку.

Аўтару і выдаўцам — дзякуй. І — далейшага плёну на ніве адраджэння! Дасць Бог, у хуткім часе — ужо на дзяржаўным узроўні.

Леанід ГАЛУБОВІЧ

Беларуская мова-

ТБМ

наша будучыня

Дзейнасць Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны па наданні роднай мове рэальнага статусу дзяржаўнай вымагае вялікіх выдаткаў. Падтрымка ТБМ — справе гонару кожнага грамадзяніна краіны.

Прасім Вашы ахвяраванні дасылаць на адрас:

вул. Румянцава, 13, г. Менск, 220005, альбо пералічыць на разліковы рахунак ТБМ № 3015212330014 у Менскай гартырэкцыі ААТ Беларускі банк, код 764 праз любое аддзяленне ашчаднага Беларускага банка (камісійны збор пры гэтым не бярацца).

Пяць тысяч палеглых штодзень

Такімі ахвярамі з боку Чырвонай арміі быў адзначаны кожны з 105 дзён фінскай вайны

Зараз вядзецца падрыхтоўка мерапрыемстваў, якімі будзе адзначана 60-годдзе трагічнага 22 чэрвеня 1941 года. Тады нядзельнай ноччу пачалася вайна, якая адняла жыцці ў 30 мільёнаў грамадзянаў СССР. Аднак ні ў снежны мінулага года, ні ўвесну гэтага не было ніводнага схода, ніводнай прамовы на чыноўным узроўні, дзе ўгадвалася б ганебная фінская вайна, калі вялікая савецкая імперыя напала на маленькую Фінляндыю, каб адарваць сабе кавал фінскай зямлі. Дзіўна, калі афіцыйныя гісторыкі кажуць, што СССР не ўдзельнічаў у Другой сусветнай вайне да 22 чэрвеня 1941 года. Удзельнічаў, гвалтам пашыраў свае межы і страціў паўмільённую армію.

Вайну з Фінляндыяй Савецкі Саюз распачаў у апошні дзень лістапада 1939 года. Для ідэалагічнай падрыхтоўкі нападу была абраная хлусня пра пагрозу «гораду Леніна», «калысцы рэвалюцыі» з боку «белафінаў». Дамова з Гітлерам пра пераезд Еўропы і ўдача «маланкавага» «вызваленчага» паходу на Польшчу разам з германскімі войскамі абудзілі сталінскі апетыт да пашырэння межаў яго імперыі.

За 105 дзён баявых дзеянняў фінскія рэгулярныя часці разам з добраахвотнікамі, якія ўзяліся за зброю, — сялянамі, рыбакамі, лесарубамі — здолелі нанесці савецкім захопнікам вялізны ўрон. Чырвоная армія страціла забітымі, параненымі, палоннымі і зніклымі без весткі 500.000 байцоў і камандзіраў.

Напад быў падрыхтаваны, да яго былі прыцягнутыя ў якасці звычайнай шырмы фінскія камуністы. Сцэнар не прадугледжваў працяглых баявых дзеянняў. Ні Сталін, ні яго «палкаводцы» не ўяўлялі, які адпор можа даць ім народ, які не жадаў наноў апынуцца пад расійскай панаваннем. На другі ж дзень вайны ў захопленым пасёлку Тэрыокі маскоўскі стаўленік Ота Куусінен абвясціў «Народны ўрад» Фінляндыі і акрэсліў ягоную задачу — узначаліць барацьбу працоўных супраць «белафінаў».

Выкананне ролі «народнай арміі» было нададзенае савецкай 106-й стралковай дывізіі, асабовы склад якой быў папярэдне сфарміраваны з карэлаў.

Як немцы ў 1941 годзе бамбавалі нашыя гарады, так савецкія лётчыкі бамбавалі гарады фінаў. Калі Ліга Нацый у выказала сваё абурэнне бамбардзіроўкай жыхароў кварталаў Хельсінкі, тагачасны міністр замежных спраў СССР, сталінскі памагаты Вячаслаў Молатаў без цені сорама растлумачыў, што сталінскія сакалы кідалі на сталіцу Фінляндыі зусім не бомбы, наадварт — яны кідалі з неба кашы з хлебам, прызначаным для галадаючых фінскіх рабочых.

Савецкія войскаводцы, якія губілі салдатаў у лабавых атаках на лінію Манергейма, былі адзначаныя высокімі ўзнагародамі. Цімашэнка, былы начды коннай арміі Будзённага, стаў маршалам. У блізкай будучыні яму на пасту наркома абароны выпадае праваліць падрыхтоўку Чырвонай арміі да вайны з немцамі, а потым паказаць няздольнасць у абароне падступаў да Ленінграда, што абярнулася трагічнай блакадай.

Удзячны фінскі народ паставіў маршалу Манергейму помнік у цэнтры Хельсінкі. Яго лічаць сапраўдным пераможцам у «Зімыя вайне» з Савецкім Саюзам. Манергейм вымушаны быў саступіць 100-кратнай большай сіле, але ён арганізаваў эвакуацыю з Карэльскага перашыйка 500.000 грамадзянаў Фінляндыі, якія не пажадалі патрапіць пад уладу Сталіна. Ніводзін чалавек не быў пакінуты на волю лёсу. Пра сталінскіх маршалаў і наркомаў, якія арганізавалі эвакуацыю з Беларусі ў 1941 годзе, прыстойнага слова сказаць немагчыма.

Розніца грунтуецца на тым, што фіны і раней, і цяпер дбалі пра чалавека, а ў СССР і ягоных пераемніках нахштальт Расіі ніколі пра чалавека не думалі і, як сведчыць Чачня, і не збіраюцца думаць.

Пётр КЛИМОВИЧ

Бельгійскім нудыстам пайшлі насустрач

Бельгія перастае быць адзінай прыморскай еўрапейскай краінай, дзе няма нудысцкіх пляжаў. У ліпені для аматараў загараць у чым маці нарадзіла спецыяльна адкрыцця прывабны ўчастак узбярэжжа паміж мястэчкамі Брэдэн і Ле-Кок.

Урад Фландрыі — адной з дзвюх абшчынаў, якія складаюць Бельгію, — пагадзіўся даць «зялёнае святло» гэтай ініцыятыве пасля атрымання адпаведных дазваляў з боку органаў юстыцыі. З просьбай аб адкрыцці такога пляжа выступіла Бельгійская федэрацыя натурыстаў. Яна прывяла звесткі, што каля 200 тысяч бельгійцаў штогод вымушаны адпраўляцца за мяжу, каб правесці час свайго адпачынку на пляжы ў касцюме Адама ці Евы. Цяпер бельгійскія ўлады ствараюць гэтым сваім суайчыннікам магчымасць ад-

давацца любімаму віду летняга адпачынку ва ўласнай краіне. Адначасна ставіцца задача прыцягнуць на спецыяльны пляж нудыстаў-замежнікаў, каб масавасць прынесла станоўчы эканамічны эффект. З гэтай мэтай у радэ, што выдзелены пад нудысцкі пляж, будзе створана развітая турыстычная інфраструктура (парк, музей, роварныя маршруты працягласцю 67 кіламетраў, бясплатны праезд на аўтобусах і па чыгуныцы для нудыстаў, якім болей за 65 гадоў). Але ў праекта ўжо з'явіліся праціўнікі. Бельгійскія экалагічныя арганізацыі выступілі з пратэстам, лічачы, што масавы наплыў турыстаў нанясе шкоду ўнікальнай прыродзе гэтага кутка Бельгіі. Цяпер паніжэнне сур'язнае паміж экалагамі і нудыстамі.

Ева ВАРАНОВИЧ

Русская национальная мечта

Группа питерских гуманитариев в открытом письме просит Владимира Путина прибить щит к вратам Царьграда

Публикуемое письмо опубликовано для широкого ознакомления в Русском журнале за 13 апреля (Russ.ru). Сегодня оно, по обещанию авторов, презентуется публике в Манеже бывшей столицы российской империи. Поскольку оно появилось не 1 апреля, что более соответствовало бы его смыслу, а в «черную пятницу» 13-го, то розыгрышем изложенные в нем мысли не назовешь. Они отражают степень реанимации имперского сознания, которое со всей очевидностью реализуется на других направлениях российских интересов.

Письмо свидетельствует, что никто не забыл и ничто не забыто из достижений империи до конца XIX века. Насколько широко такая реанимация овладеет властными структурами нынешнего призывает — можно только гадать. Откровенность, допустимая для литераторов, не популярна в среде политиков.

«Господин Президент!

Радее о благе отечества, желая видеть нашим с Вами попечением державу процветающей и сильной, мы, писатели, философы, носители коллективной беззаветной санкции Объединенного петербургского могущества, хотели бы напомнить Вам очевидные вещи. Речь идет о порядке приоритетов государства: именно правильный порядок приоритетов способствует устраниванию беспорядков во всех сферах социального бытия.

Мы будем говорить об империи так, как о ней следует говорить — пренебрегая правилами хорошего тона, именными ныне политкорректностью, которые требуют замалчивать основные конфликты коллективного бессознательного и его архетипов — не помним, что за чем. Замалчивание, как известно, приводит к появлению комплексов и, в итоге, к неврозу. Коллективный невроз вины, причем в крайне тяжелой форме, уже давно поразил Европу. Признаки недуга явны: неадекватные реакции, капитулантские настроения, табу на все виды традиционной дискриминации — следующей стадией будет утрата дееспособности, всегда сопровождающаяся потерей суверенитета. Это произойдет как изнут-

ри, так и извне, под давлением колонизаторов-мстителей, высидившихся на европейском континенте вскоре после распада прежних колониальных систем. Они настроены куда решительнее западных колонизаторов XIX века и едва ли станут обустривать резервации для аборигенов.

Печальный пример Европы с ее плачевной будущностью показывает, что утрата имперского самосознания приводит не только к смягчению нравов и плюрализму мнений, но также к размягчению мозгов и параличу воли. У России есть шанс избежать подобной развязки. Огромные территориальные потери России в конце XX века в принципе сопоставимы с аналогичными потерями других держав, но есть еще незримые границы, проходящие по кромке сознания, и нет для имперского самоощущения более важной задачи, чем оборона этих рубежей. Мы назовем эти заповедные рубежи прямо, без изворотов: Царьград, Босфор, Дарданеллы.

Астрологический прогноз
от Вероники Кудрявцевой на 16 - 22 апреля

Овен. Вы стойко выдерживаете все нагрузки и перегрузки, и из минимальных данных способны извлечь максимум возможностей. Не сидите в четырех стенах, ведь очень важно для перспективы, кто сейчас вас окружает. Прохождение курсов-тренингов или иных непродолжительных учебных мероприятий как никогда могут оказаться кстати. Если зовут в дорогу — не отказывайтесь.

Телец. Вы неожиданно раскрываете тайну, касающуюся интриг вокруг вышестоящих или притворно симпатичного вам человека. Однако из этого есть шанс извлечь пользу для собственной карьеры или финансового благополучия. Вам следует учиться играть за спиной, побыть авантюристом, сколько бы острой ни казалась ситуация. Тут уж — или шампанское, или неразрешимое вялотекущее состояние.

Близнецы. Инициатива наказуема. Если уж вызвались быть реформатором — «полезай в кузов». Тем более что найдется коллектив единомышленников. Намечается громкое дело, в результате которого можно выйти из скользящих обстоятельств, начать дышать воздухом свободы. В составе какой-то делегации или группы вероятен выезд за границу, или же придется встречать зарубежных гостей у себя.

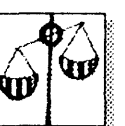
Рак. К вам проявляют интерес власть имущие, кто-то составляет протекцию. Появляется желание творить, дерзнуть, стремиться выис. Вы наполняетесь здоровьем, как наливное яблоко. Поэтому если есть необходимость провести какую-то медицинскую процедуру, то имеет смысл сделать это сейчас. Кто-то получает среди недели тайное предупреждение о возможной опасности.

Лев. У вас еще есть возможность «снять сливки» с недавнего скандала, проявить дар красноречия и убеждения. Проведенная вашими друзьями или единомышленниками реклама или PR-кампания реально способна повысить ваш рейтинг. Очень к лицу имидж реформатора и человека, способного независимо и нестандартно мыслить. Кто-то получит признание в любви или хорошие новости от детей.

Дева. Вас так и тянет в экстремальную обстановку. Вы как будто сами ее находите и можете получить эффект, обратный от задуманного. Кто-то перенимает опыт у соседей по борьбе с превратностями судьбы. Похоже, что вас толкают на провокацию, а вы упираетесь вместо того, чтобы поучаствовать в захватывающей игре и получить неоценимый опыт. Скушать никак не приходится.

Весы. Вы способны очень умело использовать связи и даже случайные знакомства, чтобы сформировать необходимое вам общественное мнение. Логикой и вдохновенным энтузиазмом вы можете подкупить и заразить окружающих. Отличное время для дальних поездок, выступлений, писем. Высокий фактор случая, делающего из вас баловня судьбы, удачливого игрока. Слово «свобода» начертано на ваших боевых знаменах.

Скорпион. Последние крохи с барского стола тоже сладки. Вы добрее прямо на глазах, хотя по инерции вполне готовы сражаться за собственное благополучие. Кому-то придется все-таки определяться с партнером или брачным союзом окончательно, поскольку время неопределенности или разрыва исчерпано, «поезд может уйти». В целом, от вас не требуется каких-то особых усилий на этой неделе.

Стрелец. Если вы не жалели себя, то усилия вознаграждаются. Можно строить смелые планы и наполняться решимостью. Стиль жизни больше соответствует западным стандартам, чем здешним меркам. Гораздо большего результата кто-то смог бы достичь за границей. Но вообще-то наблюдать больше увлеченность личной жизнью, чем общественной. Романтика, любовь, дети...

Козерог. Работа, связанная с домом, ремонтом, или работа на дому наводит на размышления о ваших отношениях с родными и близкими. Придется неожиданно менять свои взгляды и решения среди недели. Кроме того, намечается финансовая поправка. Кто-то выплывает из больницы. В любом случае, в делах тактика, рассчитанная на подпольную работу и закулисное продвижение, — самая перспективная.

Водолей. Можно расслабиться и получить удовольствие от жизни. Намечаются приятные новости от близких родственников или знакомых. Хватает шумных вечеров, компаний, конфет и публичных выступлений. Впрочем, все это вполне благополучно могут заменить многочисленные поездки по городам и весям. Так что выбор действий огромный, свобода творчества полная.

Рыбы. Вероятно, вы испытываете массу мелких трудностей, выплывших неизвестно откуда. Кажется, что все сыпется. Придется решать какие-то квартирные проблемы, распорядиться имуществом. Тут намечаются некоторые сюрпризы и неожиданности. Власть денег становится осязаемой. Но надо сказать, вам их вполне должно хватить. Не исключено, что кто-то получит кредит на пару месяцев.

Галюны редактор

Павел ЖУК

© НАША СВАБОДА. Ссылка на газету НАША СВАБОДА абавязковая. Рэдакцыя можа не падзяляць меркаванняў аўтараў, публікаваць артыкулы дзеля павагі

Адрес: г.Мінск, пр-т газеты «Известия», 8-173. Пасведчанне аб рэгістрацыі № 1289. Выдаецца з 25 лютага 2000 г. Заснавальнік Эмір Жук.

Выдавец — рэдакцыя газеты НАША СВАБОДА. E-mail: NPSvaboda@trex.minsk.by Надрукавана з дыяпазітнага заказчыка на паліграфічным РУП «Чырвоная звязда»

220073, г. Мінск, Першы загарадны завулак, 3. Заказ №1701 Нумар падпісаны ў друку 15/04/2001 (15:00) Наклад — 9,370